

جمهوری اسلامی افغانستان

استراتیژی انکشاف ملی افغانستان

فشرده استراتیژی

۱۳۸۷ - ۱۳۹۱

استراتیژی امنیت،

حکومت داری، رشد اقتصادی و فقر زدایی

بسم الله الرحمن الرحيم

دیدگاه ما برای آینده افغانستان

تا سال ۱۴۰۰ هجری شمسی (۲۰۲۰ میلادی) افغانستان به دست‌آورد های ذیل نایل خواهد آمد:

- یک کشور دارای نظام سیاسی دموکراتیک به اساس اصول اسلامی و قانون اساسی، برخوردار از صلح و امنیت داخلی، روابط صلح آمیز و حسنه با کشورهای همسایه، و برخوردار از احترام لازم در صحنه بین المللی.
- یک ملت بردبار، یکپارچه و کثرت گرا، پابند به ارزشهای اسلامی و اهداف والای مشارکت عمومی، عدالت، و تساوی حقوق شهروندی.
- جامعه مملو از امید و سرشار از رفاه بر اساس اقتصاد بازار تحت رهبری سکتور خصوصی قوی، مساوات اجتماعی، و حفظ پایداری محیط زیست.

اهداف استراتژی انکشاف ملی افغانستان از ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۱ (۲۰۰۸/۰۹ – ۲۰۱۲/۱۳ میلادی)

استراتژی انکشاف ملی افغانستان پلانی است که بر اساس اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال (ام. دی. جی) بنا یافته است و منحصراً سند استراتژیک کاهش فقر در افغانستان مورد استفاده قرار میگیرد. پستوانه های این استراتژی را اصول، ارکان و معیار های توافقتنامه افغانستان تشکیل میدهند. ارکان و اهداف استراتژی انکشاف ملی افغانستان قرار ذیل اند:

۱. امنیت: دستیابی به ثبات ملی، تقویت میکانیزم های تطبیق قانون و تأمین امنیت فردی هر شهروند افغان.
۲. حکومتداری، حاکمیت قانون و حقوق بشر: تقویة بنیة دیموکراسی و حقوق بشر، حاکمیت قانون، عرضه خدمات عامه و حسابدگی دولت.
۳. انکشاف اقتصادی و اجتماعی: کاهش فقر، تأمین انکشاف مداوم و پایدار از طریق اقتصاد بازار تحت رهبری سکتور خصوصی، بهبود شاخص های انکشاف بشری و پیشرفت قابل ملاحظه در جهت نیل به اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال (ام. دی. جی).

بسم الله الرحمن الرحيم

شش و نیم سال قبل از امروز مردم افغانستان و جامعه جهانی دست به هم دادند تا افغانستان را از چنگال تروریسم بین المللی نجات داده و کار بازسازی کشوری را که از میان ویرانی های خشونت و تروریسم سر بلند کرده بود، آغاز نمایند. ما در این تلاش مشترک تا حد زیادی پیش رفته ایم.

در یک مدت زمان کوتاه ما توانستیم تا با همکاری جامعه جهانی قانون اساسی افغانستان را بسازیم که متضمن ارزش های دموکراسی، آزادی بیان و حقوق مساوی برای زنان باشد ملت افغانستان برای اولین بار در انتخابات ریاست جمهوری شرکت ورزید و اعضای شورای ملی را انتخاب نمودند، در حدود پنج میلیون مهاجر تا امروز به خانه و کاشانه شان برگشته اند که این بزرگترین رقم بازگشت مردم به سرزمین آبائی شان در طول تاریخ میباشد.

هزاران مکتب اعمار و بیشتر از شش میلیون پسر و دختر شامل مکتب گردیده اند، که بلند ترین رقم شمولیت در مکاتب را در تاریخ افغانستان نشان میدهد. صدها کلینیک صحتی ایجاد گردیده و پوشش خدمات اساسی صحتی را از ۸۰ درصد در سال قبل به ۸۵ درصد در حال حاضر افزایش داده است. دسترسی به خدمات تشخیصیه و معالجه یی که در سال ۱۳۸۱ تقریباً هیچ وجود نداشت اینک به بیشتر از ۴۰ درصد افزایش یافته است. ما تا حال ۱۲۲۰۰ کیلومتر سرک را بازسازی نموده ایم که این امر منجر به بلند رفتن عواید و بهبود وضعیت زندگی مردم ما گردیده است. با تکمیل شبکه راه ها و زیربناهای مواصلاتی، افغانستان از موقعیت بهتری برای مبدل شدن به پل ارتباطی اقتصادی میان کشورهای منطقه برخوردار خواهد شد.

این دستاوردها بدون حمایت جدی جامعه جهانی و عزم قوی مردم افغانستان امکان پذیر نبودند. من میخواهم به یک نکته اشاره نمایم و آن اینکه دستاوردهای ما نباید ما را از مسئولیت های عظیمی که فرا روی ما قرار دارند غافل سازد. تهدید تروریسم و مواد مخدر تا حال افغانستان و منطقه را متأثر ساخته و مانع فعالیت های انکشافی ما میگردد. پیشرفت های ما تا هنوز تحت تاثیر بی اعتمادی عامه به نسبت برخی از فعالیت های ناخوشایند یک تعداد از کارمندان دولت و میکانیزم های نا هماهنگ و غیر مؤثر عرضه کمک ها، قرار دارد. تقویت حکومت مرکزی و ادارات محلی و بازسازی قوه قضائیه نیز از جمله وظایف دشوار ما میباشد.

من خرسندم که برای مبارزه با این چالش ها استراتژی انکشاف ملی افغانستان را به شما معرفی میکنم. این استراتژی ثمره دوسال تلاش های خسته گی ناپذیر و مشوره های گسترده در تمام کشور می باشد. این استراتژی به مثابه یک سند معتبری که خود افغانها با تلاش خویش طرح آن را برای انکشاف افغانستان در تمام عرصه های بشری ریخته اند، منحصراً سند ملی استراتژی کاهش فقر نیز محسوب میشود. من یقین دارم که استراتژی انکشاف ملی افغانستان ما را در راستای نیل به معیارهای توافقنامه افغانستان و اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال (ام. دی. جی) کمک خواهد نمود. همچنان، از اینکه ما در حال حرکت به سمت کاهش وابسته گی به کمک های خارجی و تزئید رشد اقتصاد پایدار میباشیم، من این سند را جهت نیل به اهداف متوقعه در دراز مدت به حیث یک رهنمود برای افغانی ساختن فعالیت ها میبندارم.

من از جامعه جهانی برای کمک های پربهای شان ابراز امتنان نموده، از طریق این استراتژی که افغانها مالک آن اند، از همه همکاران میخواهم تا از تلاش های ملی انکشافی ما حمایت کامل نمایند. من چشم به راه سهم گیری تمام مردم افغانستان در این راستا بوده و از همه همکاران جامعه افغانی و جامعه جهانی که در ایجاد این استراتژی زحمات خسته گی ناپذیر کشیده اند قدردانی مینمایم. در فرجام، من از همکاری اعضای کمیته نظارت و دارالانشای استراتژی انکشاف ملی افغانستان در تهیه این سند سپاسگزاری مینمایم.

حامد کرزی
رئیس جمهوری اسلامی افغانستان

بسم الله الرحمن الرحيم

خرسندیم از اینکه استراتیژی انکشاف ملی افغانستان را که منعکس کننده تعهدات جمهوری اسلامی افغانستان به کاهش فقر و رشد اقتصادی تحت رهبری سکتور خصوصی در راستای ایجاد افغانستان سعادتمند و باثبات میباشد، تقدیم مینماییم. کمیته نظارت استراتیژی انکشاف ملی افغانستان از سوی دولت مؤظف گردیده بود تا یک استراتیژی ملی را به اساس اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال تهیه نماید که اقتضای مالکیت آنرا افغانستان داشته و شرایط لازم یک سند استراتیژی کاهش فقر را برآورده سازد. کمیته نظارت غرض طرح، بحث و نظارت از روند تهیه این استراتیژی، مجالس متعددی را به شکل منظم راه اندازی نموده است، که موضوعاتی چون شناسایی نیازمندی ها، سمع شکایات مردم و اولویت بندی در تخصیص منابع و اقدامات لازم آجندای این مجالس را تشکیل داده اند. در راستای افغانی سازی و مالکیت افغانی، کمیته نظارت مشوره های جامع و گسترده را - هم به سطح ملی و هم به سطح ولایتی - تسهیل نموده است.

حمایت پایدار مالی و نظارت و ارزیابی مداوم، عناصر اصلی فایق آمدن بر چالش های آینده که در راستای تطبیق استراتیژی انکشاف ملی افغانستان بدان مواجه خواهیم شد، شمرده میشوند. انتظارات مردم افغانستان بلند میباشد، لیکن ما تا هنوز هم به محدودیت منابع مالی روبرو میباشیم. از سال ۱۳۸۰ (۲۰۰۱ میلادی) ما به موفقیت های بی شماری نایل آمده ایم، ولی با آنهم فعالیت های دیگری نیز باید انجام شوند تا اهداف توافقنامه افغانستان جامعه عمل ببوشند. این امر ایجاب می کند تا دولت افغانستان به حمایت جامعه جهانی در زمینه دستیابی به دیدگاه و اهداف استراتیژی انکشاف ملی افغانستان گام های قاطع و استراتیژیک برداشته و تعهد کامل داشته باشد.

ما چشم به راه آنیم تا از طریق مساعی مشترک همکاران دولتی، نماینده های جامعه مدنی، بزرگان قوم، علمای دین، سکتور خصوصی، جامعه جهانی و در نهایت امر تمام افغانها، استراتیژی انکشاف ملی افغانستان را تطبیق نماییم، زیرا این امر در تطبیق معیارهای توافقنامه افغانستان و اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال (ام. دی. جی) کمک مینماید.

Mr. Ismael Nadir

پروفیسور محمد اسحاق نادری
مشاور ارشد رئیس جمهور در امور اقتصادی و
رئیس دارالانشای استراتیژی انکشاف ملی افغانستان و
بورده مشترک نظارت و انسجام

احمد ضیا مسعود
معاون اول

داکتر رنگین دادفر سینتا
وزیر امور خارجه

داکتر انورالحق احدی
وزیر مالیه

داکتر سرور دانش
وزیر عدلیه

داکتر محمد امین فرهنگ
وزیر تجارت و صنایع

داکتر جلیل شمس
وزیر اقتصادی

داکتر زلمی رسول
مشاور امنیت ملی

حنیف اتمر
وزیر معارف

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاس نامه

استراتژی انکشاف ملی افغانستان بدون همکاری صادفانه یک تعداد افراد و سازمانها نمیتوانست تهیه گردد. این استراتژی، تحت راهنمایی کمیته نظارت که از سوی جلالتماب حامد کرزی رئیس جمهور افغانستان تعیین و ریاست آنرا جلالتماب پروفیسور اسحق نادری مشارو ارشد رئیس جمهور در امور اقتصادی به عهده داشت، نهایی گردید. اعضای این کمیته را جلالتماب رنگین دادفر اسپننا وزیر امور خارجه، جلالتماب انور الحق احدی وزیر مالیه، جلالتماب جلیل شمس وزیر اقتصاد، جلالتماب سرور دانش وزیر عدلیه، جلالتماب حنیف اتمر وزیر معارف، جلالتماب میر محمد امین فرهنگ وزیر تجارت، و جلالتماب زلمی رسول مشاور امنیت ملی، تشکیل میدهد.

من میخواهم از جلالتماب احمد ضیا مسعود، معاون اول رئیس جمهور و رئیس شورای اقتصادی، ابراز امتنان نمایم. همچنین میخواهم مراتب سپاسگزاری و امتنان خویش را به جلالتماب هدایت امین ارسلا وزیر ارشد و جلالتماب وحید الله شهرانی معین مالی وزارت مالیه و تیم وزارت مالیه تقدیم نمایم. من از ستره محکمه، شورای ملی، وزارتخانه ها و دوایر دولتی، مقامات ولایتی، سفرای افغانستان مقیم در خارج از کشور، کمیسیون های ملی، دفتر ریاست جمهوری، سازمانهای جامعه مدنی و جامعه جهانی نیز تشکر مینمایم.

به این ترتیب، مراتب سپاس و امتنان خویش را به حلالتمابان وزرا، معین ها و همچنان مسئولین ارتباطی وزارت ها با دارالانشای استراتژی انکشاف ملی افغانستان، علما، روحانیون، بزرگان قوم، مسوولین سازمانهای جامعه مدنی، سفرا و نماینده های جامعه جهانی در افغانستان، و کافه ملت افغانستان ابراز میدارم. ادارات ملی و بین المللی در مشوره های ولایتی سهم فعال داشته اند، که همکاری ها، نظریات و پیشنهادات شان غنای استراتژی های سکتوری و تطبیق این استراتژی ها را تضمین مینماید. همچنان از وزارت احیا و انکشاف دهات بخاطر همکاری های مؤثر شان در عرصه مشوره های ولایتی تشکر مینمایم. به همین ترتیب، از همکاری های مشاورین رئیس جمهور، هریک داوود صبا و نورالدین دلاوری، و در ضمن از محمود صیقل برای نظریات سازنده شان سپاسگزارم. جا دارد تا از والیان و کارمندان شان بخاطر همکاری های همه جانبه شان با کارمندان استراتژی انکشاف ملی افغانستان نیز تشکر کنم.

به صورت ویژه از همکاری ها و تلاشهای خسته گی ناپذیر وحیدالله ویسی، مسوول روند ایجاد استراتژی انکشاف ملی افغانستان وسند کاهش فقر، و از تیم شان که متشکل از متخصصین جوان افغان میباشد و در زمینه تکمیل سند ابتدایی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، توافقتنامه افغانستان و استراتژی کامل انکشاف ملی افغانستان؛ به مشوره همکاران داخلی و خارجی، زحمات خستگی ناپذیر را متقبل شده اند، جهان سپاس مینمایم. این تیم شامل افراد آتی اند: هماهنگ کننده های سکتوری، هریک راحت الله نعیم، فرزانه رشید رحیمی، محمد شاکر مجیدی، عطاالله عاصم، محمد اسمعیل رحیمی، علاؤالدین زلمی، هدایت الله اشرفی، شکریه کاظمی، سیف الرحمن احمد زی؛ و اعضای بخش مشوره های ولایتی، هریک محمد یوسف غزنوی، محمد فهیم مهری، شهنشاه شیرزی، حکمت الله لطیفی، سید احمد روحانی و محمد عثمان فهیم و همچنان سایر همکاران کلیدی این پروسه که شامل ملک شرف، نعیم همدرد، محمد سلیم الکوزی، میر احمد طیب واعظی، سید شاه امین زی، خوره کاکر و محمد کاظم. همچنان از نعمت الله بیژن بخاطر همکاری های شان از جانب دارالانشای بورد مشترک نظارت و انسجام تشکر مینمایم. من در ضمن از همکاری مشاورین خارجی: زلاتکو هورتیچ، پاؤل او برائین، جم رابرتسن، بارنی روبین، پیتر مدل بروک، ریچارد پانزیو، انیتا نیرودی، شکتی سینها، آشوک نیگام، کریستوفر الکساندر و امیره حق که ما را در این تلاش ها یاری رسانیده اند، نیز متشکرم.

در اخیر، از تمام کسانی که در امر تهیه نخستین استراتژی انکشاف ملی افغانستان - که در تاریخ کشور ما منحصیث یک سند بی نظیر و یک تعهد ملی در راستای رشد اقتصادی و کاهش فقر در افغانستان میباشد - همکاری و زحمت کشیده اند، سپاسگزارم.

ادیب فرهادی
رئیس دارالانشای استراتژی انکشاف ملی افغانستان و
بورد مشترک نظارت و انسجام

فهرست محتویات

۱	مقدمه.....	أ.
۱	دستاورد های ما از قوس ۱۳۸۰ (۲۰۰۱ میلادی) تا امروز.....	ب.
۲	وضع فعلی و چالش ها.....	ج.
۳	تهیه استراتژی انکشاف ملی افغانستان.....	د.
۴	اهداف استراتژی انکشاف ملی افغانستان.....	ه.
۴	رکن اول: امنیت.....	
۴	هدف بلند مدت: دستیابی به ثبات، تطبیق قانون، و بهبود امنیت فردی افغانها در سراسر کشور.....	
۶	رکن دوم: حکومتداری، حاکمیت قانون و حقوق بشر.....	
۶	هدف بلند مدت: تقویت روند های دموکراتیک، حقوق بشر، حاکمیت قانون، عرضه خدمات عامه، و حسابدهی دولت.....	
۹	رکن سوم: انکشاف اقتصادی و اجتماعی.....	
	هدف بلند: کاهش فقر، تأمین انکشاف مداوم و پایدار از طریق اقتصاد بازار تحت رهبری سکتور خصوصی، بهبود شاخص های انکشاف بشری، و پیشرفت قابل ملاحظه در جهت نیل به اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال (ام. دی. جی).....	
۱۵	مسائل مشترک.....	
۱۵	مبارزه با مواد مخدر.....	
۱۶	مبارزه با فساد اداری.....	
۱۶	ارتقای ظرفیت ها.....	
۱۶	تساوی حقوق اجتماعی (جندر).....	
۱۷	محیط زیست.....	
۱۷	همکاری های منطقه یی.....	
۱۷	چارچوب اقتصاد بزرگ.....	و.
۱۹	مشارکت برای تمویل استراتژی انکشاف ملی افغانستان.....	ز.
۲۰	قیمت گذاری و اولویت بندی سکتور های استراتژی انکشاف ملی افغانستان.....	
۲۰	مساعدت های متوقعه برای تطبیق استراتژی انکشاف ملی افغانستان.....	
۲۰	مؤثریت کمک ها.....	ح.
۲۱	چارچوب تطبیقی.....	ط.
۲۱	نظارت، ارزیابی و گزارشدهی.....	ی.
۲۲	نتیجه گیری.....	ک.

فشرده استراتژی

ا. مقدمه

صفحه جدید تاریخ افغانستان در پائیز ۱۳۸۰ هجری شمسی (اخیر سال ۲۰۰۱ میلادی) در حالی ورق زده شد، که دولت و مردم آن متحمل ویرانی های بی سابقه در تاریخ معاصر جهان گردیده بودند. وسعت ویرانی ها بر سرمایه های فیزیکی، نهادی، بشری و اجتماعی کشور، مسئولیت تاریخی ایرا بر دوش افغانستان و همکاران بین المللی آن گذاشت. این مسئولیت عبارت بود از: ایجاد یک دولت اسلامی کثرت گرا و متعهد به حاکمیت قانون که تمام افغان ها در آن فرصت زندگی صلح آمیز و با عزت را داشته باشند؛ از ظرفیت های بالقوه اقتصادی شان استفاده کنند؛ به خدمات عامه دسترسی داشته باشند؛ و به عنوان اتباع این کشور، دارای حقوق مساوی باشند.

شش و نیم سال بعد، با وجود پیشرفت ها و قربانی های قابل ملاحظه، ما هنوز هم به طور کامل به این هدف دست نیافته ایم. هم ما و هم همکاران بین المللی ما، وسعت موانع موجود و زمان لازم برای فایق آمدن بر آنها را، دست کم گرفتیم. نا امنی، فقر، فساد، و صنعت رو به توسعه مواد مخدر، بیانگر این امر میباشند که در ماهیت، وسعت و حجم چالش های فراوی افغانستان، تغییری پدید نیامده است. مردم افغانستان باز هم در پی بردن به پوتانسیل کامل بشری شان ناتوان باقی خواهند ماند، مگر اینکه تعادل لازم میان انکشاف، امنیت و استراتژیهای سیاسی، با در نظر داشت فرهنگ مردم افغانستان و محدودیت منابع، به وجود آید. با فراهم شدن وسایل، مهارت ها و حمایت سیاسی لازم - به کمک دولت و جامعه بین المللی - افغانها میتوانند خود نقش کلیدی و عمده را در امر بازسازی گسترده و جامع و تأمین صلح پایدار در کشور، ایفا نمایند.

استراتژی انکشاف ملی افغانستان، به منظور غلبه بر چالش های زیادی که در کشور وجود دارند و تحقق بخشیدن به انتظارات مردم، بعد از دو سال تحلیل و اولویت بندی، به یاری مشوره های گسترده ملی و ولایتی، ترتیب گردیده است. استراتژی انکشاف ملی افغانستان، رهنمای است در جهت نیل به ترقی و پیشرفت در عرصه هائیکه بر اساس اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال، توسط خود افغانها، ترتیب گردیده و به عنوان استراتژی ملی کشور، به منظور کاهش فقر، مورد استفاده قرار میگیرد. عنصر بنیادی برای تطبیق مؤفقتانه این استراتژی، سرمایه گذاری در عرصه ظرفیت های عمده ملی، مانند: معارف، انرژی، زراعت و آبیاری و همچنان پیشرفت در زمینه های مصالحه، عدالت و معیشت بدیل، می باشد. استراتژی انکشاف ملی افغانستان، مزید بر اینکه یک استراتژی مفصل با محاسبه هزینه های تطبیق آن برای پیشرفت در عرصه اهداف توافقنامه افغانستان مبنی بر صلح، افغانستان و جامعه جهانی می باشد، یک طرح برای دستیابی به اهداف متوقعه دراز مدت افغانی سازی روند انکشاف و حرکت به سوی ثبات، رشد پایدار و انکشاف بشری، نیز محسوب می شود. تحقق اهداف جامع توافقنامه افغانستان مبنی بر صلح، حکومتداری فراگیر و شایسته و سالم، و رشد اجتماعی و اقتصادی پایدار، طوریکه تأثیرات مثبت و ملموس آن بر زندگی افغانها محسوس باشد، مستلزم فایق آمدن بر ترس از ناکامی پس از دهها سال خشونت و رنج، بشمار است. در این وهله، از زمان نمیتوان به جز مؤفقت، به هیچ بدیل دیگری فکر کرد.

ب. دستاوردهای ما از قوس ۱۳۸۰ (۲۰۰۱ میلادی) تا امروز

توافقنامه بُن، که در ۱۴ قوس ۱۳۸۰ هجری شمسی (۵ دسمبر ۲۰۰۱ میلادی) انعقاد گردید، منجر به حرکت افغانستان به سوی دوره نوین ایجاد یک حکومت دموکراتیک گردید. به زودی بعد از کنفرانس بُن، یک اداره مؤقت به میان آمد که پس از آن، از طریق تدویر لویه جرگه اظطراری - که برای بار اول بعد از ده ها سال، نماینده گان اصلی مردم افغانستان در آن شرکت داشتند - اداره انتقالی ایجاد گردید. در سال ۱۳۸۳ (۲۰۰۴ میلادی)، پس از سه دهه، برای بار اول، افغانستان توانست دارای یک قانون اساسی به عنوان تهادب انکشافی و سیستم سیاسی گردد. سه دور انتخابات آزاد و عادلانه راه اندازی گردید. کشورما افغانستان، در حال حاضر دارای یک رئیس جمهور میباشند، که به شیوه دموکراتیک انتخاب گردیده است، و همچنان دارای شورای ملی و شورا های ولایتی نیز میباشد. ۷۶ درصد رأی دهنده گان واجد شرایط، در انتخابات ریاست جمهوری شرکت نموده بودند. زنان، هم اکنون، ۲۷ درصد شورای ملی را تشکیل میدهند.

در پهلوی پیشرفت های سیاسی، سایر پیشرفت های عمده از سال ۱۳۸۰ تا امروز، از این قرار اند: شمولیت شش میلیون طفل در مکاتب ابتدائیه و ثانوی، که ۳۵ درصد آنها را دختران تشکیل میدهند؛ مجموعه خدمات اساسی صحی در حال حاضر ۸۵ درصد کشور را تحت پوشش قرار داده و ۸۰ درصد مردم افغانستان از خدمات واکسیناسیون مستفید گردیده اند؛ بیشتر از پنج میلیون مهاجر به کشور برگشته اند؛ در حدود ۱۲۲۰۰ کیلومتر سرک به شمول سرک حلقه پی احیا گردیده اند؛ بیشتر از ۶۳۰۰۰ تن افراد مسلح به پروسه ملکی سازی پیوسته اند؛ تعداد تعیین شده اردوی ملی و پولیس ملی در حال تکمیل شدن است؛ نهاد های اصلی

اقتصادی دولت و نهادهای خیریه اجتماعی، مجدداً ایجاد گردیده اند و خدمات اساسی باارزش را عرضه میدارند؛ واحد پولی و سیستم واحد محاسبات ملی ایجاد گردیده است؛ ثبات اقتصاد کلان، نظام مالی، سیاستهای احتیاطی پولی، سطح پائین تورم، و اداره مالی عامه ایجاد گردیده اند؛ شبکه های مخابراتی و بانکداری تجارتي که از سوی سکتور خصوصی پیش برده میشوند، به طور کامل فعال میباشند.

پس از تکمیل موفقانه توافقنامه بُن، دولت افغانستان و جامعه جهانی، توافقنامه افغانستان را طرح نمودند، که این توافقنامه در سال ۱۳۸۴ (۲۰۰۶ میلادی) در شهر لندن کشور انگلستان منعقد گردید. توافقنامه بُن منجر به ایجاد دوباره نهادهای دولتی گردید و هدف از توافقنامه افغانستان، فعال نمودن این نهادها بود. برای نیل به این هدف، توافقنامه افغانستان یک تعداد اهداف بلند را برای حمایت از دولت سازی جامع، همراه با یک سلسله معیارها بالای امنیت، حکومتداری و انکشاف اقتصادی و اجتماعی که مشتمل بر اهداف مشترک مبارزه با مواد مخدر و همکاری های منطقه یی میباشد، تعیین نموده است. دولت افغانستان جهت تحقق مسئولیت های خویش، که در قبال توافقنامه افغانستان دارد، سند ابتدایی استراتژی انکشاف ملی افغانستان را ترتیب و ارائه داشت، که آن سند در حال حاضر به استراتژی انکشاف ملی افغانستان تحول یافته است.

ج. وضع فعلی و چالش ها

هیچ یک از ملت های جهان تا کنون با چالش هایی که امروز افغانستان با آن مواجه است، روبه رو نبوده اند. کشور ما در اثر ده ها سال جنگ به ویرانه مبدل گردید و زیربنای بشری، نهادی و فیزیکی آن یا کاملاً تخریب و یا هم به شدت آسیب دیده است. در حال حاضر، افغانستان به فقر گسترده دست و گریبان است، منابع مالی محدود میباشد، که این امر مانع عرضه خدمات گردیده است؛ به سبب فعالیت های افرایون، تروریستان و مجرمین، نا امنی ها روز به روز بیشتر گردیده؛ حکومتداری ضعیف بوده و فساد اداری وجود دارد؛ زمینه های لازم برای انکشاف سکتور خصوصی مساعد نمیباشد؛ صنعت وسیع و روز افزون مواد مخدر اثرات ناگوار از خود بجا گذاشته است؛ و محدودیت ظرفیت های عمده بشری در سکتورهای عامه و خصوصی موجود است. فایق آمدن بر مشکلات احیا و بازسازی کشور، به طوری که بتواند زمینه های لازم را برای رشد اقتصادی پایدار مساعد نماید، مستلزم سالهای متمادی و کمک های دوامدار جامعه بین المللی خواهد بود.

در صورتی که نا امنی هایی که در بعضی از مناطق کشور حکمفرما میباشد، به شکل چشم گیر آن کاهش نیابد، ما نمیتوانیم به انکشاف اجتماعی و اقتصادی نایل آییم. با وجود تلاش های دولت و جامعه جهانی جهت ریشه کن ساختن فعالیت های دهشت افگنی و افراطگرایی، از سال ۱۳۸۴ بدینسو، اوضاع امنیتی به وخامت گرائیده است. ثبات در افغانستان، به ویژه در صفحات جنوب و جنوبشرق، از اهمیت بسزایی برخوردار است. امنیت یگانه پیش شرط مهم در راستای تطبیق استراتژی انکشاف ملی افغانستان میباشد. اما امنیت عنصر یگانه در این زمینه نیست. موفقیت همیشه گی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، در گرو توانایی دولت افغانستان، در زمینه حمایت و تقویت حاکمیت قانون در سراسر کشور میباشد. این در حالیست که این امر مستلزم ایجاد ساختارهای حکومتداری مرکزی و محلی میباشد، که قادر به عرضه خدمات اساسی به تمام افغانها باشند.

مشکلات در عرصه تأمین امنیت به دو مسئله که باهم ارتباط متقابل و مستقیم دارند، وابسته است: افزایش فساد اداری در سکتور عامه، و رشد سریع صنعت مواد مخدر. احصائیه های موجود نشان میدهند که فساد اداری تمام کشور را فرا گرفته و فساد روز افزون در اداره عامه منجر به دلسرد ساختن سرمایه گذاران خصوصی میگردد، که این امر در واقع هزینه فعالیت های اقتصادی و تهدید مربوط به آنرا افزایش میدهد. عدم موجودیت امنیت در بعضی از نقاط کشور، زمینه را برای افزایش زرع کوکنار مساعد ساخته که این امر موجب افزایش صنعت مواد مخدر گردیده است. اقتصاد مواد مخدر، تمام فرصتهای بالقوه رشد اقتصاد مشروع را تحت شعاع قرار داده و منجر به کسب مقدار هنگفت پول های نا مشروع جهت تمویل فعالیت های دهشت افگنی گردیده و باعث افزایش فساد اداری در دواير دولتی میگردد. همچنان کشور باید کمبودهای عمده را در عرضه خدمات اساسی اجتماعی به ویژه معارف و صحت مورد رسیده گی قرار دهد. سطح سواد در کشور، به ویژه در ساحات روستایی و در میان زنان، بسیار پائین است. شاخص های مربوط به صحت در افغانستان نیز در پائین ترین سطح در جهان قرار دارد. هزینه سرانه صحتی در کشور، یک چهارم هزینه سرانه صحتی در کشور های منطقه است.

دولت با قاطعیت تمام به ایجاد اقتصاد بازار به رهبری سکتور خصوصی متعهد است. این امر اساس لازم را برای رشد پایدار اقتصادی فراهم نموده و منجر به ایجاد فرصت های کاری میگردد. این در حالی است که یک تعداد محدودیت های جدی که در عرصه های اقتصادی وجود دارند، باید مورد رسیده گی قرار گیرند، تا باشد که تلاش های ما به موفقیت انجامند:

۱. زیربنای فیزیکی کشور به شمول سرک ها، عرضه مطمئن آب و برق، و تمام زنجیره ارزشی که تولیدات داخلی را با بازار های داخلی و جهانی ارتباط میدهد؛ طوری محدود اند که نمیتوانند جوابگوی رشد اقتصادی باشند.

۲. زیربنای معنوی که مشتمل بر ظرفیت های لازم بشری و نهادی برای فعالیت های اقتصادی میباشد، هیچ وجود ندارد. توجه قابل ملاحظه بر ارتقای ظرفیتها در سکتورهای عامه و خصوصی و انکشاف نهادی میزول گردیده است، اما نیل به اهداف استراتژی انکشاف ملی افغانستان، در ارتباط به رشد و ترقی، نیاز به زمان دارد.

۳. حکومتداری اقتصادی ضعیف است. دولت در جستجوی آنست تا اصلاحات اقتصادی گسترده را به میان آورد، اما ایجاد چارچوب های نهادی و مقرراتی لازم برای تطبیق مؤثر این اصلاحات، سالهای زیادی را در بر خواهد گرفت.

۴. در دوران انزوای اقتصادی و سیاسی، ارتباط تجاری افغانستان با منطقه و جهان، به شدت صدمه دیده و باید دوباره احیا گردد. برای اینکه افغانستان بتواند یک بار دیگر به اقتصاد منطقه و جهان بپیوندد، باید زمینه های لازم برای رشد سکتور خصوصی بوجود آیند.

۵. بازار های عمده برای مسائل مالی و مسئله زمین انکشاف نیافته اند و این امر توانایی سرمایه گذاران خصوصی را برای انجام فعالیت های اقتصادی محدود ساخته است. افغانستان از منابع تجاری و منابع طبیعی قابل ملاحظه برخوردار است، که در صورت استفاده درست از آنها میتوان فرصت های شغلی زیادی را ایجاد و عواید دولت را به نحو چشمگیری افزایش بخشید.

شیوه ناهماهنگ و ناهمگون کنونی، که برای بازسازی و انکشاف افغانستان استفاده میشود، باید به یک شیوه کاملاً هماهنگ، یکپارچه و اولویت بندی شده، مانند آنچه در استراتژی انکشاف ملی افغانستان تسجیل یافته است، تبدیل شود. با توجه به اینکه هنوز هم قسمت اعظم کمک ها، خارج از سیستم بودجه اصلی دولت افغانستان، به مصرف میرسند، لازم است تا برای تطبیق موفقانه استراتژی انکشاف ملی افغانستان، هماهنگی لازم ایجاد گردیده و مؤثریت کمک ها افزایش یابد.

د. تهیه استراتژی انکشاف ملی افغانستان

دولت، استراتژی پنج ساله انکشاف ملی افغانستان را طرح نموده تا به وسیله آن به نیازهای امنیتی، حکومتداری و انکشافی افغانستان به جامع ترین شکل آن رسیدگی نماید. استراتژی انکشاف ملی افغانستان دیدگاه، اصول و اهداف حکومت را در امر دستیابی به معیارهای توافق نامه افغانستان و اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال آینده، انعکاس داده و دولت را در راستای تحقق تعهداتش کمک میکند.

استراتژی انکشاف ملی افغانستان، محصول مشوره های گسترده در سطح ملی، ولایتی و محلی می باشد. مشوره های ملی، تمام نهاد های عمده دولتی و جامعه مدنی، به شمول سازمانهای غیر دولتی، انجمن های فرهنگی، جمعیت های مذهبی، بزرگان قبائل، سکتور خصوصی، کارشناسان انکشافی و مجامع بین المللی را دربرگرفتند. مشوره های ولایتی، بحث ها با والیان، نماینده های نهادهای ولایتی، شورا های قریه جات، وکلای شورای ملی از هر ولایت، نماینده گان و رؤسای جوامع مدنی محلی، نماینده های تیم های بازسازی ولایتی و شخصیتهای برجسته، را در تمام ۳۴ ولایت کشور دربر گرفت. بیش از ۱۷۰۰۰ نفر، که در حدود ۵۰ درصد آن را زنان تشکیل میدهند، به طور مستقیم در این مشوره ها اشتراک نمودند.

روند مشوره های ولایتی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، نمایانگر اولین مفاهمه کلیدی میان پایتخت و ولایات است و دلیل اینکه ارتباط میان مرکز و ولایات را تقویت نماید، طرح و به راه انداخته شد. حاصل این روند مشورتی را، طرح ۱۸۵۰۰ پلان انکشافی در سطح قریه جات، ۲۹۰ پلان انکشافی در سطح ولسوالی ها، و بالاخره ۳۴ پلان انکشافی ولایتی، تشکیل میدهد. پلان های ولایتی نیازها و اولویت های انکشافی کلیدی هر یک از ولایت را شناسایی نموده اند.

در تهیه استراتژی انکشاف ملی افغانستان، دولت از شیوه سیاستگذاری به اساس معلومات، از طریق روندهای تحلیلی فقر، استفاده نموده تا توانسته باشد تأثیرات و عوامل فقر را به درستی ریشه یابی کند. به اساس این تحلیل ها، ما توانسته ایم تا استراتژی انکشاف ملی افغانستان را با در نظر داشت وضعیت قشر فقیر اجتماع تهیه نماییم. منظور دولت افغانستان از در نظر گرفتن افشار فقیر جامعه اینست، که سرمایه گذاری ها تأثیر مستقیم بر فقرزدایی داشته، از طریق اتخاذ سیاست های زمینه ساز و هدفمندانه برای رشد، زمینه مسئولیت های اجتماعی را تأمین نماید. به این معنی که هدف افغانستان اینست تا عاید و وضعیت معیشتی فقیر ترین افراد جامعه، نسبت به اوسط رشد اقتصادی، سریعتر بهبود یابند. نتایج کلیدی سروی ایکه از جانب دولت در بهار سال ۱۳۸۶ (۲۰۰۷) در چارچوب ارزیابی ملی خطرات و آسیب پذیری انجام گرفته است، نشان میدهند که میزان فقر در کشور، در شروع بهار ۴۲ درصد (معادل ۱۲ میلیون نفوس کشور) با عاید سرانه تقریباً ۱۴ دالر در ماه بوده است.

برعلاوه، فقر غذایی به اساس تخمین ها، دامنگیر ۴۵ درصد مردم افغانستان است. به این لحاظ، این طبقه مردم نمی توانند غذای مناسب برای تأمین انرژی لازم، یعنی ۲۱۰۰ کالوری در روز را، تهیه کنند. برعلاوه، ۲۰ درصد مردم از خط فقر فاصله کوتاه دارند، که نشانهنده آسیب پذیری بلند آنها میباشد.

هم مشوره های ملی (از سطوح بالای هرم اجتماع بسمت پایین) و هم مشوره های ولایتی (از سطوح پایین هرم اجتماع به سمت بالا) در استراتژی های سکتوری گنجانیده شده و به طرح استراتژی های سکتوری کمک نموده اند، و زمینه آنرا که ترتیب بودجه به اساس برنامه های مشخص انجام شود، مساعد ساخته است. استراتژی انکشاف ملی افغانستان، اولویتهای انکشافی حکومت را جهت رسیده گی به نیازهای کشور در داخل محدوده های چارچوب مالی حکومت ارائه می دارد.

۵. اهداف استراتژی انکشاف ملی افغانستان

رکن اول: امنیت

هدف بلند مدت: دستیابی به ثبات، تطبیق قانون، و بهبود امنیت فردی افغانها در سراسر کشور

امنیت سرتاسری شرط حیاتی حکومتداری مؤثر، انکشاف سکتور خصوصی، توسعه اقتصادی، کاهش فقر، و حراست از آزادی های فردی، میباشد. هدف استراتژیک در چارچوب این رکن عبارت از تأمین امنیت دولت، افراد و دارایی ها از طریق تطبیق سیاست های منسجم و قابل دوام در زمینه های دفاعی، امنیتی و نظم و قانون است. حکومت، پالیسی امنیت ملی را تدوین کرده است، که از طریق برنامه اصلاحات سکتور امنیت تطبیق میشود. این امر هماهنگی میان نیروهای امنیتی ملی افغان و ناتو/آیساف و ائتلاف را بهبود بخشیده و تقویت خواهد کرد.

چالش ها

افغانستان قیل از اینکه بتواند مسئولیت کامل امنیت خویش را به عهده بگیرد، با چالش های متعدد وجدی مواجه می باشد. تروریزم، مداخلات خارجی، بی ثباتی و ظرفیت ضعیف در عرصه حکومتداری، از اعمال کنترل مؤثر دولت بالای بعضی ساحات، به خصوص در جنوب و جنوب شرق جلوگیری می کنند. حجم عظیم تولید مواد مخدر هنوز هم منابع مالی لازم را در اختیار گروه های تروریستی میگذارد. ماین ها و مهمات منفجر نشده، به عنوان تهدید عمده باقی مانده اند، طوری که از سال ۱۳۸۰ (۲۰۰۱ میلادی) به اینسو، حدود پنج هزار افغان در اثر انفجار ماین، یا کشته یا زخمی، شده اند. در حال حاضر فقط دو ولایت از جمله ۳۴ ولایت، به صورت کامل از ماین ها پاک می باشند. یگانه راه حل عملی برای رسیده گی به نیاز های امنیتی طویل المدت آنست که افغانستان خود قادر به تأمین و حفظ امنیت در داخل مرز های خود گردد. مسئولیت تمویل نیروی های امنیتی افغانستان در دراز مدت، به عهده خود افغانستان میباشد. همزمان با رشد اقتصادی، دولت قسمت اعظم این مسئولیت را به دوش خواهد گرفت- یعنی افغانی سازی فعالیت های امنیتی در افغانستان. اما تا وقتی که افغانستان ظرفیت اقتصادی کامل رسیدگی به این مکلفیت را پیدا می کند، جامعه جهانی در رفع این خلا باید همکاری نمایند.

اهداف

۱. **اردوی ملی افغانستان:** هدف دراز مدت افغانستان ساختن اردویی است که بتواند ثبات داخلی را حفظ، از حاکمیت ملی دفاع، و در عین زمان سهم خویش را در حفظ امنیت منطقه ایفا کند. رقم نهایی تعداد نیروهاییکه به این خواسته پاسخ بگوید هنوز توسط حکومت وجامعه بین المللی تعیین نشده است. اما رقم ۸۰۰۰۰ (با ۶۶۰۰ نفر تحت آموزش) رقمی است که در دلو ۱۳۸۶ (فبروری ۲۰۰۸) در مجلس بورد مشترک نظارت و انسجام تصویب شد، و این نقطه عطفی است که هدفی را برای آینده نزدیک تعیین می کند. تا جدی ۱۳۸۹ (اخیر ۲۰۱۰)، اردوی ملی افغانستان به این هدف خواهد رسید و حتی از آن پیش خواهد افتاد. این موفقیت متضمن پیشبرد مستقلانه عملیات ها از سوی ۷۵ درصد کاندک ها و لوا ها (با بهره گیری از پشتوانه های بیرونی و حمایت هوایی) خواهد بود. اردوی ملی افغانستان توازن منطقه بی و قومی را حفظ نموده و بر اعتبار خود، منحیث یک اردوی قابل احترام، حسابه، مسلکی و آماده پاسخ گویی به نیاز های امنیتی کشور، خواهد افزود.

ساختار استراتژی انکشاف ملی افغانستان

انکشاف اقتصادی و اجتماعی

حکومتداری

امنیت

رکن ۸	رکن ۷	رکن ۶	رکن ۵	رکن ۴	رکن ۳	رکن ۲	رکن ۱
۸- حاکمیت اقتصادی و انکشاف سکتور خصوصی	۷- مصنونیت اجتماعی	۶- - زراعت و انکشاف دهات	۵- - صحت	۴- - معارف و فرهنگ	۳- - زیربنا و منابع طبیعی	۲- حکومتداری سالم، حاکمیت قانون و حقوق بشر	۱- امنیت

سکتورها

انکشاف سکتور خصوصی و تجارت	مصنونیت اجتماعی	زراعت و انکشاف دهات	صحت و تغذیه	معارف	انرژی	عدلیه	امنیت
	مهاجرین، عودت کننده گان و بیجا شده گان داخلی			فرهنگ، رسانه ها و جوانان	ترانسپورت	حکومتداری، اصلاح اداره عامه و حقوق بشر	
					تنظیم منابع آب	امور دینی	
					تکنالوژی معلوماتی و ارتباطات		
					انکشاف شهری		
					معادن		

مسائل مشترک

ارتقای ظرفیت

جنس

مبارزه با مواد مخدر

همکاری منطقه یی

مبارزه با فساد اداری

محیط زیست

۲. **پولیس ملی افغانستان:** هدف دراز مدت در پیوند با پولیس ملی افغانستان عبارت است از ایجاد یک نیروی مسلکی پولیس که مطابق با معیارهای پذیرفته شده حقوق بین الملل بوده و با رعایت حقوق بشر عمل نماید، تحت اداره کارمندان مسلکی، کاملاً آموزش دیده، بهره مند از معاش کافی، دارای توانایی های پلانگذاری، مدیریتی، و استخدام پولیس ملی بر معیار های شایسته گی باشد. این نیروها باید بتوانند مردم را در مقابل تهدیدات تروریستی و تهدیدات اعمال مسلحانه ضد دولتی محافظت نموده و قانون را در سرتاسر کشور به طور یکسان تطبیق کنند. این نیروها باید توانایی آنها داشته باشند که در صورت تغییر شرایط و اوضاع، وظایف شان را به شیوه های سنتی انجام دهند. تا جدی ۱۳۹۲ (اخیر ۲۰۱۳)، وزارت امور داخله به رقم تعیین شده ۸۲۱۸۰ نفر پولیس مسلکی دست خواهد یافت (به شمول پولیس سرحدی). این نیرو توانایی حفظ نظم داخلی و تطبیق قانون را خواهد داشت و در ضمن جوابگوی نیازهای باشندگان محلی بوده و تحت دستور و کنترل وزارت امور داخله خدمت خواهد کرد.

۳. **خلع سلاح گروپ های مسلح غیر قانونی:** تمام گروپ های مسلح غیر قانونی باید تا ختم سال ۱۳۹۱ (۲۰ مارچ ۲۰۱۱) در تمام ولایات منحل شوند.

۴. **انهدام مهمات منفجر نشده:** تا جدی ۱۳۸۹ (۲۰۱۰ میلادی)، در راستای اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال آینده (ام. دی. جی) و تعهدات افغانستان به میثاق آتوا، اراضی آلوده به ماین ها و مواد منفجر نشده تا ۷۰ درصد کاهش خواهد یافت. محل تمام ماین های ذخیره شده ضد پرسونل تا سال ۱۳۸۶ (۲۰۰۷ میلادی) تثبیت و ماین های آن منهدم خواهد شد. همچنان تمام مهمات غیر مصنون، غیر قابل ترمیم و اضافی، تا پایان سال ۱۳۸۹ (۲۰۱۰ میلادی) تخریب خواهند گردید.

۵. **مبارزه با مواد مخدر:** تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۲/۱۳ میلادی)، گستره زمین های تحت کشت کوکنار در مقایسه با سال ۱۳۸۶ (۲۰۰۷/۰۸ میلادی) به نصف کاهش داده خواهد شد.

اولویت ها

سکتور امنیت افغانستان متشکل از چندین نهاد مسئول دفاع از کشور، حفظ امنیت و تطبیق قانون میباشد. نخستین اولویت رکن امنیت عبارت از بلند بردن ظرفیت های نهاد های امنیتی می باشد.

اولویت دوم عبارت از حصول اطمینان از این که تمام مساعی در سکتور امنیت جامع، مکمل یکدیگر و یکپارچه می باشند. حکومت در امر تطبیق مؤفقاته پالیسی و استراتژی ملی یکپارچه و جامع؛ پروگرام سالم اصلاحات سکتور امنیتی، تقویت مساعی مشترک میان عملیات ملکی و نظامی؛ افزایش نقش نیروهای امنیتی در فعالیت های مبارزه بامواد مخدر، و تقویت و اصلاح اجزای ملکی واحدهای امنیتی، کاملاً متعهد می باشد.

اولویت سوم این سکتور عبارت از انتقال تدریجی مسئولیت امنیت از همکاران بین المللی به نیروها و نهاد های امنیتی افغان می باشد. به همان اندازه که نیروهای آیساف/ناتو از درگیری مستقیم در عملیات پا به عقب می گذارند، اردوی ملی افغانستان و پولیس ملی افغانستان رهبری عملیات را به عهده می گیرند، و بالاخره به نیازهای امنیتی افغانستان پاسخ خواهند گفت و همکاران بین المللی این نیروها نقش حمایت کننده و نظارتی را به عهده خواهند گرفت. در عین زمان، اردوی ملی افغانستان برای دستیابی به حمایت های لازم و نیروهای اضافی، به آیساف اتکا خواهد کرد. افزایش توانایی های اردوی ملی افغانستان باعث کاهش تدریجی تعداد نیروهای بین المللی در افغانستان گردیده و در نتیجه باعث میشود که تعداد تلفات این نیروها تا حد قابل ملاحظه کاهش یابد. این که با چه سرعتی میتوان نیروهای امنیتی افغانستان را متکی به خود ساخت، رابطه مستقیم با سرعت عمل و حجم کمک های بین المللی در امر فایق آمدن به خلاهای کنونی ظرفیتی دارد - ولی افغانستان آماده است تا قدم های نخستین را در این راستا بردارد.

رکن دوم: حکومتداری، حاکمیت قانون و حقوق بشر

هدف بلند مدت: تقویت روند های دموکراتیک، حقوق بشر، حاکمیت قانون، عرضه خدمات عامه، و حسابدهی دولت
حکومتداری دموکراتیک، حاکمیت قانون، عدالت و حقوق بشر اهمیت حیاتی خود را در راستای دستیابی به اهداف ملی ما، یعنی کاهش فقر و حفظ رشد اقتصادی در یک سطح قابل ملاحظه حفظ خواهند کرد هدف استراتژیک استراتژی انکشاف ملی افغانستان در این سکتور عبارت از تأمین دیموکراسی اسلامی مبتنی بر قانون اساسی بوده که در آن سه رکن دولت بطور مؤثر و فراگیر فعالیت کنند، حسابده باشند، و از حاکمیت قانون و حقوق بشر حمایت کنند. حکومت قصد دارد حکومتداری سالم را تأمین کند و بهبود قابل سنجش را در عرضه خدمات به وجود بیاورد. برای دستیابی به این اهداف، حکومت باید: (۱) نهاد های حکومتی در سطح مرکز و ولایات را با تأکید بر شفافیت، شایسته گی، مدیریت مبتنی بر حصول نتایج معین، تأسیس، اصلاح و تقویت کند؛

(۲) روندهای قانونگذاری، به شمول برگزاری انتخابات آزاد و منصفانه را اصلاح کند. دولت نه به عنوان رقیب سکتور خصوصی، بلکه به عنوان سیاستگذار، تنظیم کننده و حمایت کننده عمل خواهد کرد.

چالش ها

با وجود دستاوردهای زیاد در زمینه تقویت ساختارهای رسمی و غیررسمی حکومتداری، حاکمیت قانون و تعمیم حقوق بشر، تا هنوز هم چالش های عمده در راه دستیابی به اهداف این رکن برجا مانده است. این چالش ها قرار ذیل میباشند: (۱) موجودیت چندین ساختار دولتی و غیردولتی موازی با هم؛ (۲) ابهامات موجود در قسمت واحد های اداری مرکزی/ولایتی؛ (۳) نهادهای ضعیف سکتور دولتی و عدم انکشاف ظرفیت های حکومتداری و مدیریتی آن؛ (۴) سطح بلند فساد اداری؛ (۵) ابهامات مالی؛ (۶) ضعف ایجاد و تطبیق قوانین؛ (۷) نظارت ضعیف شورای ملی؛ (۸) ضعف نهاد های محلی و جامعه مدنی؛ (۹) سیستم عدلی و قضایی غیر مؤثر و درست تعریف نشده؛ (۱۰) عدم تساوی جنسیت اجتماعی؛ و (۱۱) ظرفیت های ناکافی برای حمایت از حقوق بشر. اگر بهبود قابل توجهی در حکومتداری به سرعت حاصل نگردد، دستیابی به پیشرفت های قابل ملاحظه در عرصه های امنیت، حقوق بشر و انکشاف اقتصادی مشکل خواهد بود.

اولویت ها

دولت اقدامات ذیل را برای جبران این ضعف ها اتخاذ نموده است:

تقویت شورای ملی: ظرفیت شورای ملی بالا برده خواهد شد تا اجرای وظایف نظارت تقنینی، شفافیت، و حسابدهی بهبود یابد.

اصلاحات اداره عامه: هدف برنامه اصلاحات اداره عامه این است که نهادهای دولتی را در جهت اجرای مؤثر وظایف شان با تأکید بر دستیابی به نتایج معین تشویق نماید. ظرفیت خدمات ملکی تقویت خواهد شد، به طور مثال از طریق تجدید ساختار معاشات و رتبه، تضمین و گسترش استخدام بر اساس شایسته سالاری در ادارات دولتی، یقینی کردن و توسعه تقرری ها بر مبنای شایسته سالاری، منطقی سازی و ساختار مجدد نهادهای دولتی برای تشخیص درست وظایف اصلی هر کدام از این نهادها، افزایش برنامه های آموزشی و ارتقای ظرفیت ها.

اقدامات مبارزه با فساد اداری: دولت برای مبارزه با فساد اداری در تمام سطوح حکومت و قوه قضائیه، از طریق افزایش نظارت از فساد اداری، معرفی برنامه های بیشتر برای محدود کردن هرچه بیشتر خطرات بالقوه فساد اداری، و تقویت میکانیزم های سمع شکایات عامه، تمرکز خواهد کرد.

افزایش دسترسی به معلومات (اطلاعات): حکومت حجم معلومات قابل دسترس مردم را افزایش خواهد داد. مردم دسترسی و حقوق بیشتری نسبت به معلومات متعلق به خودشان را خواهند داشت.

افزایش مشارکت زنان در حکومت: حکومت مسئولیتش را در رابطه با تطبیق پلان عمل ملی زنان افغانستان انجام خواهد داد.

سیستم مؤثر آمادگی و واکنش در مقابل حوادث غیر مترقبه: حکومت به افزایش ظرفیت تطبیق پلان ملی مبارزه با حوادث غیر مترقبه متعهد میباید.

کمیسیون مستقل انتخابات: ظرفیت کمیسیون مستقل انتخابات تقویت خواهد شد تا سیستم دایمی ثبت رأی دهندگان، حوزه انتخاباتی و فهرست افراد واجد شرایط رأی دهی ایجاد گردیده و انتخابات مطابق قانون اساسی در سطوح ملی و ولایتی مؤفقاانه اجرا شود.

سند هویت ملی (تذکره): حکومت هدف تهیه سند واحد هویت ملی را دنبال خواهد کرد تا حسابدهی و شفافیت عامه بالا برود و فساد اداری کاهش یابد.

معلومات جیو دیزیک و کارتوگرافیک: حکومت حدود و مرزهای قریه ها و گذرها را بازنگری خواهد کرد و فعالیت ملی نقشه برداری را تکمیل خواهد کرد.

سرشماری و احصائیه های اساسی: حکومت اولین سرشماری را در سال ۱۳۸۷ (۲۰۰۸ میلادی) به عهده خواهد گرفت و سیستم آمار و ارقام اساسی مربوط به اقتصاد و فقر را در سطح ملی و ولایتی تأسیس خواهد کرد و نتایج و تحلیل آنرا طبع و نشر خواهد نمود.

اداره زمین: حکومت یک سیستم عصری ثبت و مدیریت زمین و یک روند منصفانه حل و فصل منازعات را تأسیس خواهد کرد.

ادارات محلی: حکومت، قانون ادارات محلی را تهیه خواهد کرد؛ مشارکت مردم در ساختارهای حکومتداری محلی را افزایش خواهد داد؛ شوراهای ولایتی را تقویت خواهد کرد؛ قانونی را وضع خواهد کرد که نقش شوراهای ولسوالی، شوراهای شهری، و شوراهای روستایی را تعریف کند؛ انتخابات منظم شوراهای ولسوالی، شهرها و قریه جات، به شمول انتخابات شاروالی ها را ترویج خواهد داد؛ ساختارهای ادارات ولایتی را اصلاح خواهد کرد؛ ظرفیت خدمات ملکی ولایتی را بلند خواهد برد؛ پلانگذاری و بودجه سازی را نهادینه خواهد کرد؛ و ظرفیت های پلانگذاری و بودجه سازی شاروالیها را بالا خواهد برد. فعالیت های ولایتی توسط اداره مستقل ارگان های محلی تسهیل خواهد شد.

ارتباطات با دولت و ارتباطات بین نهادهای دولتی: حکومت تبادل معلومات مربوط به پالیسی، استراتژی، و روند بودجه ملی را میان تمام نهادهای دولتی افزایش خواهد داد.

امورات دینی: حکومت به نقش مهم دین اسلام در شکل دهی جامعه و ایجاد سیستم های ارزشی اجتماعی واقف است.

حقوق بشر: حکومت ظرفیت خود را به منظور حمایت از حقوق بشری تمام افغان ها، از طریق تهیه، تصویب و تطبیق قوانین مطابق به مکلفیت های بین المللی افغانستان، مانند: کنوانسیون منع شکنجه، محو تمام اشکال تبعیض علیه زنان، و کنوانسیون حقوق طفل تقویت خواهد کرد. حکومت به پلان کاری صلح، عدالت، و آشتی ملی و مشخص ساختن مسئولیت های نهادی واحدهای حکومتی مسئول بهبود حقوق بشر، متعهد میماند.

اولویت های عمده سکتور عدلی و قضایی عبارت اند از:

ظرفیت نهادی بهتر برای عرضه پایدار خدمات عدلی و قضایی: حکومت نهادهای قضایی را اصلاح و تجدید ساختار خواهد کرد؛ تعلیمات حقوقی را تقویت خواهد نمود؛ سیستم ثبت قضایی را رشد خواهد داد؛ ظرفیت اداری را بالا خواهد برد؛ فساد را کاهش خواهد داد؛ اصول ضوابط رفتاری را اعلام و ترویج خواهد داد؛ سیستم سمع شکایات عامه را به میان خواهد آورد؛ خدمات قضایی را از طریق انکشاف زیر بناها و تدارک ترانسپورت و تجهیزات لازم توسعه خواهد داد.

افزایش هماهنگی و انسجام در داخل سیستم عدلی و قضایی و سایر نهادهای دولتی: حکومت یکجا با سایر نهادهای حکومتی و جامعه مدنی انسجام و هماهنگی را افزایش خواهد داد، وضع قوانین را از طریق بالا بردن ظرفیت های تقنینی و شورای ملی بهبود خواهد بخشید؛ مرکز ملی آموزش های حقوقی را تأسیس خواهد کرد؛ فرصت ها را برای دست اندرکاران بیرونی و جامعه مدنی برای سهم شدن در تدوین پالیسی حقوقی، تحلیل و تسوید قوانین افزایش خواهد داد؛ و عرضه خدمات عدلی و قضایی در ولایات را از طریق تقویت میکانیزم انسجام عدالت در ولایات بهبود خواهد بخشید. میکانیزم انسجام عدالت در ولایات به حکومت کمک خواهد کرد تا حاکمیت قانون را به طور سیستماتیک از طریق برنامه های منسجم و هدفمند مراجع تمویل کننده در زمینه مساعدت های فنی، آموزش ها، ظرفیت سازی، زیر بناها و تأمین ترانسپورت و تجهیزات فرا تر از کابل توسعه بخشد.

بهبود کیفیت عدالت: هدف استراتژیک سکتور عدلی و قضایی عبارت از ایجاد یک جامعه اسلامی می باشد که در آن قوه قضائیه بی طرف و غیر وابسته، امنیت و سلامت، مذهب، مال، حقوق بشری و ارزش های اسلامی شهروندان را با رعایت آزادی، تساوی در برابر قانون و دسترسی همگان به عدالت حمایت کند. حکومت فعالیت های ذیل را انجام خواهد داد: (۱) ایجاد سیستم تحقیق به منظور کاهش تأخیر در پروسه های عدالت جزایی که قسماً به سبب فقدان اصل وکالت و مدیریت ضعیف قضایا صورت می گیرد؛ (۲) تهیه پالیسی های مربوط مجازات؛ (۳) تطبیق پالیسی عدالت اطفال؛ (۴) تأسیس واحد های پالیسی های اختصاصی به منظور رسیده گی به مسائل مشترک و موضوعات نوظهور عدالت جزایی؛ (۵) ارتقا و بهبود ساختارهای اداری و حوزه قضایی قضایای محاکم مدنی در کتگوری های عمده دعوی قضایی؛ (۶) بهبود روابط میان نهادهای رسمی و غیر رسمی عدلی؛ و (۷) تأمین نظارت بر سکتور غیر رسمی عدالت.

اهداف

۱. برنامه اصلاحات اداره عامه تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۳ میلادی) تکمیل خواهد شد؛
۲. کاهش قابل توجه فساد اداری تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۳ میلادی) حاصل خواهد شد؛

۳. تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۳ میلادی)، قانون جدید اجراءات جزائی تنفیذ و نشر خواهد شد، و برای تطبیق آن به تمام پرسونل حقوقی آموزش فراهم خواهد شد و تفسیر حقوقی تحریری، و همچنان آگاهی حقوقی اجتماعی برای شهروندان داده می شود؛

۴. تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۳ میلادی)، تمام قوانین، مقررات، و سایر اسناد حقوقی تألیف، فهرست بندی، شامل نرم افزار گردیده و در وبسایت حکومت حفظ و مراقبت شده، چاپ و به نهادهای دولتی در تمام سطوح توزیع میگردد و دسترسی مردم به آن در سرتاسر کشور فراهم خواهد شد.

۵. تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۳ میلادی)، تمام ادارات حکومت و وزارت ها دارای ظرفیت بهتر فنی برای تسوید و پیشنهاد اسناد تقنینی و مقرراتی غیر تبعیض آمیز خواهند شد.

رکن سوم: انکشاف اقتصادی و اجتماعی

هدف بلند: کاهش فقر، تأمین انکشاف مداوم و پایدار از طریق اقتصاد بازار تحت رهبری سکتور خصوصی، بهبود شاخص های انکشاف بشری، و پیشرفت قابل ملاحظه در جهت نیل به اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال (ام. دی. جی)

حکومت به سیاست هایی که در نهایت باعث ایجاد سیستم اقتصاد بازار تحت رهبری سکتور خصوصی که میتواند توسعه اقتصادی قابل ملاحظه و پایدار را تأمین کند متعهد می باشد. در چارچوب استراتژی انکشاف ملی افغانستان، ابتکار کلیدی کاهش فقر حکومت، حمایت از سکتور خصوصی به عنوان یک وسیله متمرکز افزایش اشتغال و عواید خواهد بود. همچنان، دولت دانسته است که منابع باید فقیرترین و آسیب پذیرترین گروه های جامعه را هدف قرار دهند و اینکار از طریق پالیسی های شفاف و پایدار از نظر مالی در زمینه انتقال عاید ممکن میگردد. از سال ۱۳۸۱ (۲۰۰۲ میلادی) به اینسو، حکومت همچنان به تلاش برای عرضه خدمات صحتی و معارف به تمام افغان ها، اولویت قائل شده است. تقویت این پالیسی ها به منظور بهبود قابل ملاحظه شاخص های انکشاف بشری در سرتاسر افغانستان ادامه خواهد یافت.

چالش ها

با وجود اینکه امروز شاهد سطح بلند رشد و توسعه در اقتصاد افغانستان میباشیم، اما کشور ما با محدودیت های متعدد مواجه می باشد، که باید مورد رسیدگی قرار گیرند تا توسعه اقتصادی طولی مدت و کاهش فقر تحقق یابد. جدی ترین های این محدودیت را بی ثباتی مداوم، وضعیت نا مساعد زیربناها، سطح پائین انکشاف سرمایه های بشری و ظرفیت نهادی، و فقدان فضای اقتصادی مناسب تشکیل میدهند. همچنان توسعه به تنهایی برای کاهش فقر و بهبود شاخص های انکشاف بشری کافی نمی باشد. چالش اساسی در این رکن ایجاد فضایی است که در آن اقتصاد با تمام ظرفیت های بالقوه اش عمل نموده و همزمان با آن باید اطمینان حاصل گردد که آسیب پذیرترین اعضای جامعه در حاشیه قرار نگیرند.

اهداف

۱. نسبت افرادی که با کمتر از یک دالر در روز زندگی می کنند، سالانه سه در صد کاهش خواهد یافت؛
۲. نسبت افرادی که از گرسنگی رنج می برند، سالانه پنج در صد کاهش خواهد یافت؛
۳. میزان خالص شمولیت در مکاتب برای دختران و پسران تا سال ۱۳۸۹ (۲۰۱۰ میلادی) بالترتیب ۶۰ در صد و ۷۵ در صد خواهد بود؛
۴. تعداد معلمان زن تا سال ۱۳۸۹ (۲۰۱۰ میلادی)، ۵۰ در صد افزایش خواهد یافت؛
۵. ۷۰ در صد معلمان افغانستان تا سال ۱۳۸۹ (۲۰۱۰ میلادی) امتحان شایستگی را سپری خواهند کرد؛
۶. میزان مرگ و میر اطفال زیر سنین ۵ سال تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۲/۱۳ میلادی) ۲۱ در صد کاهش خواهد یافت؛
۷. میزان مرگ و میر مادران تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۲/۱۳ میلادی)، ۳۵ در صد کاهش خواهد یافت؛
۸. مجموعه خدمات صحتی اساسی توسعه خواهد یافت تا ۹۰ در صد نفوس را تا سال ۱۳۸۹ (۲۰۱۰ میلادی) تحت پوشش قرار دهد؛
۹. نسبت افرادی که به آب آشامیدنی صحتی و حفظ الصحة دسترسی ندارند تا سال ۱۴۰۰ (۲۰۲۰ میلادی) به نصف کاهش خواهد یافت: تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۲/۱۳ میلادی) ۵۰ در صد خانواده ها در کابل و ۳۰ در صد خانواده ها در سایر ساحات شهری به آب نل دسترسی خواهند داشت؛ ۹۰ در صد روستا ها به آب آشامیدنی دسترسی خواهند داشت و ۵۰ در صد روستا ها به حفظ الصحة دسترسی خواهند داشت.

اولویت ها

پالیسی های مربوط به ایجاد زمینه های مناسب برای رشد اقتصاد بازار تحت رهبری سکتور خصوصی

سه اولویت عمده دولت عبارت اند از: (۱) ایجاد چارچوب های حقوقی برای سکتور خصوصی شامل تصویب و توشیح قوانین عمده مربوط تجارت (شرکت ها، شراکت، حکمیت تجاری و میانجیگری تجاری، قرارداد ها، نماینده گی ها، استندرد ها، حق طبع و نشر، علامات تجاری و ثبت امتیاز انحصاری)، (۲) ایجاد چارچوب مقرراتی برای حمایت از تطبیق قوانین متذکره، (۳) تعمیم چارچوب های حقوقی و مقرراتی. دولت همچنان این مهم را در نظر خواهد داشت و اطمینان حاصل خواهد کرد که این قوانین و مقررات با شرایط اجتماعی افغانستان مطابقت داشته و به طور عادلانه تطبیق میشوند تا سرمایه گذاران بتوانند به راحتی در مورد سرمایه گذاری در آینده تصمیم بگیرند.

دولت حاکمیت اقتصادی را در چارچوب پالیسی های خود برای رشد و انکشاف^۱ سکتور خصوصی تقویت خواهد بخشید. اقدامات در این زمینه شامل موارد ذیل میباشد: (۱) وضاحت مسئولیت ها و میکانیزم های نهادی در زمینه آوردن اصلاحات در داد و ستد، (۲) تقویت وزارت تجارت و صنایع، اداره حمایت از سرمایه گذاری در افغانستان و سیستم حقوقی جهت تنظیم بهتر فعالیت های تجاری و حل و فصل دعاوی، و (۳) بهبود دسترسی به زمین، به شمول اقدامات در زمینه توضیح بهتر حق ملکیت، تسهیل طرز العمل های مربوط به انتقال ملکیت و تضمین امکان دسترسی دراز مدت به زمین از طریق اجاره. تسهیل طرز العمل های عمده برای فعالیت های تجارت (ثبت، جواز، فعالیت های بین المرزی، طی مراحل گمرکی و پرداخت ها) ادامه خواهد یافت تا هزینه های مربوط به انجام معاملات کاهش یابند.

دولت خصوصی سازی و سهامی ساختن تصدی های دولتی را در اولویت های مهم کاری خود قرار داده است. این امر شامل سهامی سازی و افزایش مؤثریت د افغانستان برشنا موسسه خواهد بود. وزارت مالیه فهرست تمام تصدی های دولتی را که در ظرف سه سال آینده خصوصی و سهامی میگردند، ترتیب نموده است. دسترسی عادلانه تمام رقابت کننده گان در سکتور خصوصی از جانب نهاد های مربوطه دولتی حمایت خواهد شد.

دولت با در نظر داشت عواید داخلی و نیاز به حمایت تولیدات داخلی توسط سکتور خصوصی، متعهد به سیاست های حامی تجارت، که وضع مالیات تجاری را بالای صادرات و واردات کاهش دهد، میباشد. لازم است تا صنایع رقابتهی مشخص ای که افغانستان در آن دارای منفعت رقابتهی میباشد، تقویت گردند. وزارت مالیه مسئولیت تنظیم ساختار رژیم تعرفه ها را از طریق مشوره با جوانب ذیدخل به عهده خواهد داشت. بهبود تجارت و ارتباطات تجاری با کشور های منطقه، با استفاده از مزایای موقعیت استراتژییک افغانستان در منطقه و اتخاذ پالیسی ها و طرز العمل های تسهیل کننده و تقویت کننده تجارت و ترانزیت، یکی از اولویت های دولت میباشد. در کوتاه مدت، تطبیق درست و مؤثر مقررات گمرکی و کاهش دوامدار اوسط زمان لازم برای صادرات و واردات، تا رسیدن آن به معیار های منطقه یی، محراق تلاش های دولت را تشکیل خواهد داد. دولت متعهد به حصول عضویت سازمان جهانی تجارت میباشد.

سیستم مالی، به شمول بانکداری و قرضه های کوچک، به طور سریع در حال رشد بوده؛ هرچندیکه هنوز سطح خدمات مالی پایین است. فقط یکنه تعداد کمی از مردم دسترسی به خدمات رسمی مالی دارند. ایجاد یک سکتور قوی مالی ای که پاسخگوی نیاز های کشور باشد میتواند یکی از موانع عمده در زمینه افزایش ظرفیت تولید و افزایش عواید داخلی توسط سکتور خصوصی را از میان بردارد.

نخستین اولویت دولت برای سکتور مالی عبارت از تقویت چارچوب قانونی از طریق تصویب و تطبیق چهار قانون سکتور مالی (معاملات مصنون، رهن، اجاره و تعهدات پولی) که در حال تعلیق قرار دارند؛ و تقویت تعمیم مقررات دقیق و مناسب در سکتور بانکداری خواهد بود. اولویت بعدی را افزایش عرضه خدمات مالی به مناطق روستایی و تشبثات اقتصادی کوچک و متوسط تشکیل میدهد. حکومت استراتژیهای اصلاح ساختار ها و در نهایت خصوصی سازی بانک ملی و پشتنی بانک را تطبیق خواهد کرد. در میان مدت، حکومت تلاش خواهد کرد تا اداره معلومات مربوط به اعتبارات مالی، دیوان حل و فصل منازعات مالی را ایجاد نموده و قانون مناسب بیمه را به منظور تشویق این اجزای کلیدی سکتور مالی تطبیق نماید.

^۱ ارائه شده توسط دولت افغانستان در کنفرانس فراهم آوری زمینه های لازم برای رشد سکتور خصوصی، جوزای ۱۳۸۶ (جون ۲۰۰۷ میلادی)

زیربناها و منابع طبیعی

با وجود رشد سریع زیربناها و منابع طبیعی در پنج سال اخیر، افغانستان هنوز هم در مقایسه با کشورهای همسایه، در بخش زیر بناها خیلی عقب مانده است. وضعیت نامناسب سرکها و عدم موجودیت برق منظم موانع عمده در زمینه رشد صنایع خصوصی و تجارت به شمار میروند. پالیسیهای دولت در زمینه مصارف عامه، زیربناها را منحیث اولویت کلیدی اهداف خویش قرار میدهند تا فعالیتها در زمینه سرمایه گذاری خصوصی، تولیدات داخلی، افزایش فرصت های شغلی، عواید و کاهش فقر ادامه یابند.

انرژی

توسعه سکتور انرژی یکی از نیازهای کلیدی در امر کاهش فقر، تقویت سکتور خصوصی و انکشاف دهات میباشد. به این منظور، هدف استراتژی انکشاف ملی افغانستان عبارت است از: فراهم آوری انرژی قابل پرداخت و مطمئن به اساس سرمایه گذاری سکتور خصوصی، نظارت و سرمایه گذاری دولتی در منابع انرژی افغانستان. اهداف اساسی میان مدت برای انکشاف ملی شامل موارد ذیل میباشد: (۱) رسانیدن برق به حداقل ۶۵ درصد خانه و راهها، ۹۰ درصد تأسیسات غیر مسکونی در نقاط عمده شهری و حداقل ۲۵ درصد خانه و راهها در مناطق روستایی، (۲) پوشش حداقل ۷۵ درصد مصارف از جانب استفاده کننده گان شبکه ملی برق، و (۳) اتخاذ استراتژی لازم برای انکشاف و استفاده از انرژی قابل تجدید.

در حال حاضر، افغانستان شدیداً از لحاظ ظرفیت تولید برق در سطح پائین قرار داشته و به توافقنامه های خریداری برق از کشورهای همسایه متکی است. به اساس تخمینها، امروز کمتر از ۲۰ درصد تمامی نفوس کشور به برق دولتی (از طریق شبکه ها) دسترسی داشته ولی آن هم به اساس نوبتی در روزهای معین و برای ساعات محدود میباشد. تطبیق مؤفانۀ پروژه های عمده زیربنایی، مانند کوچه، کنر، باغ دره، گلپهار، سروبی ۲، ذخایر گاز و روغنیات شبرغان، آینده مطمئنی را از نقطه نظر انرژی برای افغانستان فراهم خواهد کرد. سایر عناصر کلیدی استراتژی متذکره شامل موارد ذیل میباشد: (۱) توسعه شبکه ملی برق از طریق بازسازی و افزایش ظرفیت و کیفیت زیربناها در کابل و دیگر مناطق کلیدی (یعنی، توزیع لینها، سب استیشن ها و میترها)، توسعه سیستم برق شمال شرق، سیستم جنوب شرق و سیستم های برق شرق و غرب، (۲) افزایش دسترسی به خدمات انرژی روستایی از طریق تقویت منابع کوچک برق آبی، انرژی آفتابی، برق دیزلی، و منابع تولید انرژی. فعالیت های تجاری در زمینه های متذکره تشویق گردیده و معیارهای فنی برای حصول اطمینان از جبران هزینه ها، پایداری و ایمنی منابع انرژی طرح خواهند شد، (۳) افزایش مؤثریت و بهبود میکانیسم جبران هزینه های فعالیت های کنونی از طریق سهامی سازی د برشنا موسسه، و (۴) بهبود اداره سکتور از طریق انسجام و هماهنگی فعالیت های جوانب ذیدخل از طریق کمیسیون بین الوزارتی مربوط انرژی.

نتایج متوقعه استراتژی عبارتند از دسترسی بهتر و مطمئن به برق در سرتاسر کشور از طریق افزایش استفاده از منابع داخلی و استفاده از منابع انرژی وارداتی. دولت در سدد آن است تا زمینه های لازم را برای سرمایه گذاری خصوصی در تولید، توزیع و فروش برق فراهم نماید. کاهش فقر و افزایش فرصت های شغلی و تشبثاتی در دهات، وابسته به توسعه برق از طریق سرمایه گذاری سکتور خصوصی و سکتور دولتی در شبکه های برق میباشد.

زراعت و انکشاف دهات

هدف استراتژی انکشاف ملی افغانستان برای زراعت و انکشاف دهات عبارت از جذب سرمایه گذاری سکتور خصوصی برای تغییر از سیستم کنونی زراعت به زراعت تجاری به عنوان منبع با ارزش معیشت، میباشد. دولت یک برنامه منسجم زراعت و انکشاف دهات را با تعقیب دو هدف وسیع یعنی: (۱) کاهش فقر، و (۲) فراهم آوری معیشت بدیل، تطبیق خواهد نمود. استراتژی جامع سکتور زراعت و انکشاف دهات بیانگر یک راهبرد مشخصی است برای تلاش های آینده، که هدف عمده آنرا کاهش فقر از طریق احیای اقتصاد تشکیل میدهد. تمرکز کلی روی حمایت از فقیرترین و آسیب پذیرترین طبقات روستایی خواهد بود. با افزایش تلاشها در زمینه ریشه کن سازی کشت کوکنار و اهمیت این تلاشها، توسعه سریع فعالیت های زراعتی برای جلوگیری از کشانیده شدن دهاقین کم زمین به پایین خط فقر، بیشتر از هر زمانی دیگر، لازمی است. سرمایه گذاری در زمینه فراهم آوری منابع بدیل معیشتی یکی از راه حل های کلیدی در این زمینه خواهد بود.

اکثر دهاقین از طریق زراعت، تنها حداقل هزینه لازم زندگی شان یا اندکی بیشتر از آنرا، به دست آورده می توانند. ازینرو بیشتر فامیل های که وابسته به زراعت هستند، با عدم مصئونیت معیشتی، مواجه بوده و حتی در بعضی مواقع برای تأمین معیشت زندگی، به گرفتن قرض روی میآورند. در نتیجه این عوامل، میزان آسیب پذیری کشور در مقابل حوادث طبیعی و کمبود مواد غذایی، افزایش یافته است. استراتژی زراعت و انکشاف دهات، برنامه های را در نظر دارد که برای بهبود کیفیت زندگی دهاتیان

طراحی گردیده تا از این طریق مسئولیت غذایی آنها تأمین و خدمات اساسی فراهم گردند؛ عواید شان از طریق ایجاد فرصت های شغلی مشروع افزایش یافته، و بالاخره در یک محیط سالم و ایمن زندگی کنند. فعالیت ها به شکل مؤثر به دو جزء عمده دسته بندی گردیده اند: (۱) زراعت و انکشاف گسترده دهات، (۲) ابتکار زون تجارت و انکشاف دهات.

پانزده برنامه که وسیله برای رسیدن به اهداف استراتژی زراعت و انکشاف گسترده دهات خواهند بود، عبارت اند از: برنامه همبستگی ملی، برنامه ملی مسئولیت غذایی، برنامه ملی انکشاف ساحوی، برنامه مالداری زراعت و انکشاف وسیع دهات، برنامه ملی دسترسی به روستا ها، برنامه آبرسانی و حفظ الصحه روستائی، برنامه آبیاری زراعت و انکشاف وسیع دهات، برنامه منابع ملی زراعت و انکشاف وسیع دهات، سیستم مراقبت، برنامه برق رسانی روستائی، برنامه تسببات روستائی، سیستم تحقیق و توسعه، سیستم واکنش سریع زراعت و انکشاف گسترده دهات و برنامه ارتقای ظرفیت های زراعت و انکشاف گسترده دهات.

ترانسپورت

هدف استراتژی انکشاف ملی افغانستان در زمینه سکتور ترانسپورت کشور عبارت است از ایجاد یک شبکه ترانسپورتی ایمن و منسجم، که حمل و نقل مطمئن افراد و کالاها را در داخل و از خارج به داخل کشور و برعکس آن، تأمین کند. با تکمیل سیستم شاهراه های منطقه بی، به احیای ۵۳۳ کیلومتر سرک درجه دوم (در مرکز و ولایات)، احیای ۶۲۹۰ کیلومتر سرک برای دسترسی به دهات منحصی و وسیله کلیدی معیشت، کاهش فقر و آسیب پذیری، در دهات اولویت داده خواهد شد. اداره ترانسپورت شهری، جهت بهبود کیفیت سرک های شهری، حفظ و مراقبت شبکه سرک ها، پلانگذاری شبکه سرک ها و تسهیل خدمات ترانسپورتی، تقویت خواهد شد. دولت سیستم فعالیت های وسیع حفظ و مراقبت را با حصول اطمینان از پایدار بودن منابع تمویل مصارف آن، تطبیق خواهد نمود.

بر علاوه، سایر ابتکارات عمده و دارای اولویت در سکتور ترانسپورت شامل موارد ذیل میباشند: (۱) میدان هوایی جدید کابل، (۲) بازسازی میدان های هوایی قندهار، مزار شریف و هرات، (۳) احداث میدان های هوایی جدید در سطح منطقه، (۴) طرح پروژه راه آهن، (۵) توافقنامه های جدید با کشور های همسایه در زمینه ترانزیت، این توافقات در امر کاهش زمان لازم برای انتقال کالاها بین مرزها کمک خواهد کرد. در اخیر سال ۱۳۸۹ (۲۰۱۰ میلادی) افغانستان و کشور های همجوار آن از طریق همکاری در زمینه اداره مرزها، زمان لازم برای ترانزیت اجناس را کاهش خواهند داد. در حال حاضر برنامه هایی روی دست اند تا به کمک آن میدان هوایی بین المللی کابل و دیگر میدان های هوایی عمده و ادارات مربوط هوانوردی ملکی، با معیار ها و شرایط سازمان بین المللی هوانوردی ملکی و اتحادیه بین المللی ترانسپورت هوایی مطابقت داده شوند. این تلاش تأسیس اداره جدید هوانوردی ملکی برای گسترش ترانسپورت هوایی رقابتی را نیز در بر دارد.

معادن

انتظار میرود که استخراج منابع طبیعی به افزایش تولید ناخالص داخلی، رشد صادرات و همچنان افزایش عواید دولت کمک کند. اهداف استراتژی انکشاف ملی افغانستان در زمینه سکتور معادن عبارتند از: (۱) جذب سرمایه گذاری سکتور خصوصی، (۲) تنظیم و ترویج انکشاف پایدار منابع منرال ها، و (۳) حصول اطمینان از سروی و ثبت درست منابع جیولوژیکی کشور. این مهم از طریق ایجاد مقررات و قوانینی که سرمایه گذاری سکتور خصوصی در زمینه کشف و استخراج معادن را حمایت و تشویق کنند، امکان پذیر خواهد شد. یکی از موفقیت های چشمگیر و سریع در سکتور معادن عبارت است از امضای توافقنامه بزرگترین سرمایه گذاری خارجی در کشور، یعنی امضای قرارداد معدن مس عینک به ارزش ۲.۸ میلیارد دالر.

دولت اقدامات ذیل را به عنوان اولویت های سکتور معادن انجام خواهد داد: (۱) افزایش بازدهی مالی استخراج معادن، (۲) ایجاد یک سیستم مدیریتی شفاف و دارای ظرفیت های لازم، (۳) حمایت از سرمایه گذاری در سکتور معادن از طریق نهایی سازی و تطبیق قوانین و مقررات مختلف، و (۴) محاسبه دقیق منابع منرال های کشور در جهت اتخاذ یک استراتژی مناسب برای استفاده دراز مدت و پایدار از این منابع. موفقیت در زمینه جلب اعتماد سرمایه گذاران به قوانین و مقررات کشور، باعث افزایش سرمایه گذاری در سکتور معادن و دیگر سکتور ها خواهد شد.

اداره منابع آب

دولت شیوه های منسجم اداره منابع آب و اداره حوزه های دریائی را جهت پلانگذاری و انکشاف منابع آب، در کوتاه مدت و میان مدت، تطبیق خواهد کرد. هدف استراتژی انکشاف ملی افغانستان عبارت است از اداره و انکشاف منابع آب در کشور، طوریکه فقر کاهش یابد، افزایش پایدار در انکشاف اقتصادی و اجتماعی به عمل آید، کیفیت زنده گی تمام افغانها بهبود یابد، و منابع کافی آب برای نسل های آینده حفظ شود.

آبیاری زمین های زراعتی ۹۵ در صد مصرف آب را تشکیل میدهد. در سالهای ۱۳۵۰ (۱۹۷۰ میلادی)، تقریباً ۳.۶ میلیون هکتار زمین با استفاده از شیوه های مختلف آبیاری در افغانستان، کشت می شدند. ولی در حال حاضر صرف در حدود ۱.۳ هکتار زمین تحت آبیاری قرار دارد، که از جمله فقط ده در صد آن توسط سیستم های طراحی شده مهندسی آبیاری شده و متباقی به شیوه های سنتی آبیاری میشوند. زمین های آبیاری شده، نسبت به زمین های للمی سه برابر حاصل خیز میباشند. از جمله ۸.۳ میلیون هکتار زمین قابل زرع در افغانستان، ۵.۸ میلیون هکتار آن به صورت بالقوه، قابلیت آبیاری را دارا می باشند. اداره سیستم آبیاری، یکی از اولویت های دولت افغانستان را تشکیل میدهد. سرمایه گذاری قابل ملاحظه در جهت احیای مجدد سیستم های آبیاری تخریب شده و یا از کار افتاده، صورت گرفته است، ولی کارهای ناچیزی در خصوص جلب سرمایه گذاری جدید به منظور افزایش مؤثریت مصرف آب انجام شده اند. یکی از اساسی ترین اولویت های دولت، انکشاف بند های آب، مانند کوکچه، گمبیری و کامه میباشد.

احیای مجدد ساختار های سنتی و موجود آبیاری، منحبث یک اولویت دارای اهمیت باقی مانده و در راستای افزایش تولیدات زراعتی و کاهش فقر، در میان خانواده های روستائی، مؤثر واقع خواهد شد. جهت رفع کمبود های وسیع در دسترسی به خدمات آبرسانی و حفظ الصحه، دولت به راه اندازی پروژه آبرسانی و حفظ الصحه، اولویت خاص خواهد داد. در میان مدت تا دراز مدت، دولت سروی هایدرولوژیکی را تکمیل نموده و بند های جدید را جهت احیای زمین های زراعتی اعمار خواهد کرد.

تکنالوژی معلوماتی و ارتباطی

هدف استراتژیکی استراتژی انکشاف ملی افغانستان عبارت است از گسترش دسترسی متوازن ۸۰ در صد کشور به خدمات تکنالوژی معلوماتی و ارتباطات تا سال ۱۳۸۹ (۲۰۱۰ میلادی). اولویت های سکتور تکنالوژی معلوماتی و ارتباطات، عبارت از تکمیل پروژه های فایبر نوری و شبکه کیبل مسی برای گسترش دسترسی سریع به معلومات و تلفون های همراه، خواهند بود. تطبیق قانون تکنالوژی معلوماتی و ارتباطات، برای ایجاد زمینه های انکشافی در سکتور و تشویق سرمایه گذاری خصوصی، لازمی خواهد بود. شورای تکنالوژی معلوماتی و ارتباطات، از طریق وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی تلاش خواهد نمود تا از طریق پیگیری اقدامات لازم به سوی منسلک ساختن دولت به سیستم عصری کمپیوتر (e-government)، ظرفیت دولت را افزایش داده، کیفیت حکومنداری را بهبود بخشیده و فساد اداری را کاهش دهد. انتظار میرود که سکتور خصوصی سرمایه گذاری های بیشتری را در این عرصه انجام دهد.

انکشاف شهری

مدیریت مؤثر روند سریع رشد شهر نشینی در خصوص بازسازی کشور اهمیت بسزای دارد. در روند تهیه پلانهای انکشاف ولایتی استراتژیکی انکشاف ملی افغانستان، هشت پلان انکشاف شهری عمده، طرح گردیده اند. هدف استراتژیکی انکشاف ملی افغانستان، همانا افزایش دسترسی به خدمات بهتر و سر پناه قابل استطاعت، همزمان با رشد اقتصادی پایدار از طریق تطبیق برنامه ملی شهری می باشد، که شامل پالیسی ملی زمین و پلانهای انکشاف شهری میگردد. نتایج این تلاش ها چنین خواهند بود: (۱) تقویت ظرفیت شاروالی ها به منظور اداره انکشاف شهری و عرضه خدمات؛ (۲) هماهنگی بهتر نهادی و نظارت از شاخص های کلیدی شهری؛ (۳) افزایش دسترسی به خدمات اساسی برای شهر نشینان؛ (۴) رسمی سازی تدریجی ۵۰ در صد مناطق مسکونی غیر رسمی؛ (۵) بهبود خدمات و تسهیلات عامه و همچنان انکشاف ساحات جدید شهری به شمول شهرک جدید ده سبز در شمال کابل؛ (۶) افزایش دسترسی به سرپناه قابل استطاعت با ۵۰ در صد افزایش در بخش های خانه سازی و ۳۰ در صد افزایش در زمین هاییکه برای داد و ستد و مارکیتهای اختصاص داده میشوند، توأم با دسترسی به منابع مالی مناسب از نظر اقتصادی؛ (۷) بهبود محیط زیست شهری با ساحات سرسبز و فضای باز.

چالش عمده که در برابر انکشاف سریع شهرها وجود دارد، ایجاد سیستم های مالیاتی و جبران هزینه است، که بتوان از طریق آن مصارف خدمات دولتی شهری را به طور مؤثر پرداخت. این امر باعث افزایش فرصت ها برای سکتور خصوصی در زمینه فراهم آوری خدمات شهری با تمویل اندک از جانب سکتور دولتی به هدف کمک به شهروندان فقیر خواهد شد. برای جلوگیری از افزایش مناطق شهری پلان نشده و غیر رسمی، ظرفیت تقسیم بندی زون ها و اداره پلانگذاری شهرهای جدید تقویت خواهد شد.

معارف

دولت میخواهد تا اتباع کشور از آموزش و پرورش بهتر برخوردار باشند. از سال ۱۳۸۱ (۲۰۰۲ میلادی) به اینسو، دولت در سکتور معارف سرمایه گذاری گسترده نموده و بخاطر نیل به اهداف نهائی در این عرصه، به شمول فراهم سازی زمینه های برای اطفال کشور تا از تعلیم و تربیه سالم برخوردار گردند، کاهش بی سوادی و ایجاد نیروی کاری توانمند، به موفقیت های مزید دست یافته است. دولت همچنان به دستیابی به اهداف انکشافی افغانستان متعهد بوده، و هدف اساسی استراتژیکی انکشاف ملی افغانستان در زمینه معارف اینست که به دولت در جهت رسیدن به این اهداف کمک کند.

دولت می‌خواهد تا یک افزایش قابل ملاحظه در میزان سواد، بهبود کیفیت معارف، توسعه ظرفیت سیستم معارف بخاطر جذب شمار بیشتر شاگردان، دسترسی همگانی به معارف، بهبود فرصت‌ها و کیفیت تعلیمات عالی و گسترش ظرفیت و بهبود کیفیت تحصیلات عالی و ارتقای مهارت‌ها، رونما گردد.

فراهم آوری تعلیمات اساسی و کاهش سطح بی سوادی در کشور، منحصراً یک اولویت اساسی دولت افغانستان در دوره زمانی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، باقی خواهد ماند. دولت متعهد است تا برنامه‌های دارای اولویت و تصویب شده در پلان ملی استراتژی یک معارف را، تطبیق نماید. این برنامه‌ها شامل موارد ذیل میباشند: (۱) تعلیمات عمومی (به هدف ۶۰ درصد میزان شمولیت دختران و ۷۵ درصد میزان شمول پسران در مکاتب)، (۲) بهبود تربیه معلم و شرایط کاری معلمان، (۳) بازسازی و انکشاف زیربنای معارف، (۴) بهبود نصاب تعلیمی و مواد درسی، (۵) سواد آموزی و تعلیمات غیررسمی، (۶) تعلیمات اسلامی، (۷) اصلاح و توسعه اداره معارف.

اولویت بعدی عبارت است از بهبود کیفیت و مدیریت معارف از طریق انتقال مسوولیت به مقامات محلی برای عرضه خدمات تعلیمی و در عین زمان تقویت نظارت و ظرفیت پلانگذاری استراتژیکی وزارت‌های معارف، تحصیلات عالی و کار و امور اجتماعی، شهداً و معلولین. اولویت اساسی در بخش تعلیمات حرفه‌یی عبارت از فراهم ساختن تعلیمات حرفه‌یی و برنامه‌های توسعه مهارت‌ها، با در نظر داشت نیازهای بازار کار، از طریق بهبود هماهنگی و تطبیق ظرفیت در مورد ملی آموزشی و تعلیمات حرفه‌یی می‌باشد.

فرهنگ و رسانه‌ها

دیدگاه این سکتور عبارت است از: (۱) حمایت از گسترش مداوم رسانه‌های آزاد، مستقل و قابل دسترس اعم به زنان و مردان در سراسر کشور، (۲) حفظ و نگهداشت میراث‌های فرهنگی افغانستان؛ و (۳) حمایت از خلاقیت‌های فرهنگی.

اهداف عمده عبارت اند از: تثبیت ساحات دارای ارزش باستان‌شناسی و یادگارهای تاریخی ثبت نشده، احیاء و حفاظت از مناطق آسیب پذیر، طرح قانون جدید رسانه‌ها برای حمایت از توسعه رسانه‌های آزاد در سراسر کشور، ادامه تلاش بخاطر حصول بازبایی آثار هنری مسروقه از طریق روابط متقابل بین المللی.

صحت و تغذیه

در مقایسه با تمام معیارها، مردم افغانستان از وضعیت نامساعد صحتی رنج می‌برند. شاخص‌های صحت در افغانستان در پایین ترین سطح نسبت به شاخص‌های جهانی قرار داشته و وضعیت صحتی، نسبت به هر کشور دیگر منطقه، نابسامان است. حد اوسط طول عمر پایین بوده، میزان مرگ و میر مادران، نوزادان و اطفال زیر سن پنج سال بسیار بالا بوده و سوء تغذیه به شدت در کشور شیوع دارد.

اولویت عمده سکتور صحت اینست که به مسائل صحتی دارای اولویت از طریق پوشش همگانی مجموعه خدمات صحتی اساسی، رسیده گی کند. دولت به تطبیق مجموعه خدمات صحتی اولیه ادامه داده و مراجع ارتباطی ایراکه مریضان را به مراکز صحتی خدمات اولیه وصل میکنند، تقویت مینماید. به طور مشخص، دولت خدمات صحت مادران را در عرصه‌های رهنمای خانواده و مسائل مربوط به مادران؛ بهبود وضعیت تغذیه مادران و اطفال؛ کنترل امراض ساری با توجه به تأثیرات نامطلوب آنها بالای وضعیت صحتی مردم، تقویت مینماید. برای حمایت از این اقدامات مشخص در سکتور صحت، دولت یک برنامه جامع انکشاف نهادی را برای خدمات صحتی، در نظر گرفته است. این برنامه برای آن طراحی شده تا سیستم ملی صحتی را در جهت کاهش عدم مساوات، افزایش مؤثریت و کیفیت خدمات صحتی، اداره و نظارت نماید.

اهداف استراتژی انکشاف ملی افغانستان در چارچوب توافقنامه افغانستان و اهداف انکشافی افغانستان در پانزده سال آینده، در سکتور صحت، شامل موارد ذیل میباشند: تا پایان سال ۱۳۸۹ (۲۰۱۰ میلادی)، در راستای برآورده شدن اهداف ام. دی. جی. افغانستان: (الف) مجموعه خدمات اساسی صحتی انکشاف خواهد یافت تا حد اقل ۹۰ درصد نفوس را احتوا نماید، (ب) میزان مرگ و میر مادران ۱۵ درصد کاهش خواهد یافت، و (ج) تمام کودکان کمتر از ۵ سال در مقابل امراض قابل وقایه توسط واکسین مصنوعی حاصل خواهند کرد و میزان مرگ و میر این اطفال ۲۰ درصد کاهش خواهد یافت، (د) ۵۰ درصد کاهش در میزان مرگ و میر اطفال زیر سن ۵ سال بین سال‌های ۱۳۸۲ و ۱۳۹۴ و کاهش آن تا یک سوم سال ۱۳۸۲ تا ۱۴۰۰ هجری شمسی، (ه) ۵۰ درصد کاهش در میزان مرگ و میر مادران بین سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۹۴ و کاهش دیگر ۲۵ درصد در آن، نسبت به سال ۱۳۸۱ تا ۱۴۰۰، (و) جلوگیری از گسترش ایدز تا سال ۱۴۰۰، (ز) جلوگیری و کاهش واقعات ملاریا و دیگر امراض عمده تا سال ۱۴۰۰.

مصنوعیت اجتماعی

معلوماتیکه در نتیجه سروی خانواده های افغانستان به عمل آمده است، نشان دهنده میزان بلند فقر و آسیب پذیری افغانستان در مقابل فقر و تحولات ناگهانی مصرف، از جمله بلند رفتن قیمت مواد غذایی، میباشد. رشد اقتصادی قوی یکی از شرایط فقرزدایی است ولی این امر نمیتواند به تنهایی کافی باشد. برای دستیابی به رشد اقتصادی مؤثر، دولت سیاست هایی را در زمینه عواید اتخاذ میکند که از نظر مالی پایدار بوده و به اساس سنن و ارزشهای اسلامی افغانستان، فقیرترین و آسیب پذیرترین اقشار جامعه، را هدف قرار دهند.

اقدامات هدفمند و پایدار از نظر مالی در زمینه مصنوعیت های اجتماعی، یکی از عناصر مهم کاهش فقر میباشند. دولت به پیشبرد سیاست های پایدار در زمینه عواید از طریق اصلاحات و برنامه های متمرکز بر فقیرترین اقشار جامعه؛ اختصاص منابع کافی به فقیرترین ساحات از طریق برنامه های ملی و برنامه های حمایتی مؤثر؛ از میان برداشتن سببایدی های ناهدفمندانه مانند سببایدی های انرژی؛ افزایش ظرفیتهای مدیریتی و پلانگذاری وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین در جهت راه اندازی برنامه های منسجم در زمینه های اشتغال زایی و مصنوعیت های اجتماعی متعهد است.

دولت کمک های انسان دوستانه را برای افغانهایی که از ناحیه حوادث طبیعی، نا امنی، و بازگشت از مهاجرت متضرر شده اند، انجام خواهد داد. در حدود ۲.۵ میلیون مهاجر دیگر میتوانند، در پنج سال آینده یا در دوره زمانی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، به کشور باز گردند. ظرفیت جذب این تعداد زیاد عودت کننده تا هنوز موجود نیست و در این راستا به مداخله قابل ملاحظه بین المللی نیاز است تا از تغییر مسیر منابع و دارایی های محدود جلوگیری به عمل آید. وزارت مهاجرین و عودت کننده گان، برنامه های حمایت از مهاجرین و عودت کننده گان را که از طریق وزارت های دیگر تطبیق میشوند، هماهنگ میسازد. اداره مبارزه با حوادث طبیعی افغانستان، و اقدامات بشر دوستانه و همچنین آماده گی های دولت را در هنگام حوادث طبیعی، منسجم خواهد ساخت.

مسائل مشترک

شش مسئله مشترک حیاتی، استراتژی انکشاف ملی افغانستان را حمایت میکنند، که در این زمینه اقدامات منسجم در تمام ارکان و سکتور های استراتژی ملی، لازمی اند. این مسائل با هم ارتباط متقابل داشته و به طور مشترک چالش های جدی را متوجه تطبیق موفقانه استراتژی انکشاف ملی افغانستان و دستیابی به اهداف انکشافی پانزده ساله میسازند. دولت به انجام اقدامات قاطع برای مبارزه با این چالش ها به کمک و همکاری جامعه بین المللی متعهد میباشد.

مبارزه با مواد مخدر

یکی از اهداف عمده استراتژی انکشاف ملی افغانستان اینست که استراتژی را برای محو صنعت مواد مخدر که تهدیدات جدی را متوجه کشور، منطقه و فرا تر از آن میسازد، بنا نهد. دولت به این امر متعهد است که زمین های تحت کشت کوکنار را تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۲/۱۳ میلادی) نسبت به سال ۱۳۸۶ (۲۰۰۷/۰۸ میلادی) به نصف کاهش دهد. پلان دولت برای سال ۱۳۸۷ (۲۰۰۸/۰۹ میلادی) شامل از بین بردن ۵۰۰۰۰ هکتار زمین تحت کشت کوکنار میباشد.

آنهایی که در صنعت مواد مخدر دست دارند، با هر نوع دستاورد دولت در زمینه کسب مشروعیت و تأمین ثبات کشور، مخالف هستند. این اشخاص، فعالیت های تروریستی را تمویل نموده و باعث افزایش فساد اداری میگرددند. استراتژی ملی کنترل مواد مخدر، واکنش عمده دولت در رابطه به مبارزه با مواد مخدر است. این استراتژی شامل هشت رکن وابسته به یکدیگر بوده که تلاش های کاهش تولید، قاچاق و مصرف مواد مخدر را رهبری میکنند. این ارکان به موارد ذیل رسیدگی میکنند: (۱) معیشت بدیل، (۲) ایجاد نهاد ها، (۳) کمپاین معلوماتی، (۴) تطبیق قوانین مربوط به مواد مخدر، (۵) عدالت جنایی، (۶) محو، (۷) کاهش تقاضا به مواد مخدر و درمان معتادین مواد مخدر، (۸) همکاری های منطقه یی. استراتژی ملی کنترل مواد مخدر، در میعاد زمانی تعیین شده استراتژی انکشاف ملی افغانستان، همواره بازبینی و غنی تر خواهد شد.

یکی از عناصر کلیدی استراتژی ملی کنترل مواد مخدر عبارت است از راه اندازی فعالیت های مبارزه با مواد مخدر در سطح ولایات کشور. در حالیکه وزارت مبارزه با مواد مخدر نقش رهبری کننده را در این روند به عهده خود داشت، اداره مستقل ارگان های محلی، وزارت احیاء و انکشاف دهات، شورا های انکشافی ولایتی و والیان نیز به طور فزاینده در پلانگذاری و تطبیق فعالیت های مبارزه با مواد مخدر، سهم خواهند گرفت. یکی از نکات اصلی در این شیوه اینست که با استفاده از آن به والیان مشوق های لازم برای انجام فعالیت های مبارزه با مواد مخدر فراهم گردیده و عملکرد شان در این عرصه از طریق بررسی میزان موفقیت های شان، مورد ارزیابی قرار میگردد.

اولویت های دیگر در عرصه مبارزه با مواد مخدر عبارت از اتخاذ اقدامات لازم برای افزایش مؤثریت برنامه های بدیل معیشت، از طریق هدف قرار دادن مراجع تمویل، اداره و تطبیق این برنامه ها و اصلاحات در صندوق وجهی مبارزه با مواد مخدر، به هدف افزایش نقش افغانها در اداره آن، و افزایش مؤثریت این صندوق وجهی، میباشد.

مبارزه با فساد اداری

فساد اداری یکی از موانع عمده فرا راه انکشاف و حکومتداری سالم تلقی میگردد. هدف نهایی استراتیژی مبارزه با فساد اداری دولت عبارت است از: ایجاد یک اداره سالم عامه که با پاک نفسی و حسابدهی در جهت ایجاد زمینه های مناسب برای انکشاف اقتصادی و اجتماعی مطابق قانون، با حفظ بی طرفی در تصمیم گیری های سیاسی، اداره درست منابع عامه، عرضه خدمات مؤثر و مشارکت نهاد های جامعه مدنی و سکتور خصوصی عمل کند.

استراتیژی و راهبرد دولت برای مبارزه با مواد مخدر، بر دستیابی به پیشرفت های ملموس در عرصه راه اندازی اصلاحات در ادارات دولتی و سیستم قضایی و اتخاذ اقدامات تطبیقی مربوط به استراتیژی مبارزه با مواد مخدر، متمرکز است. به طور مشخص، دولت میکوشد تا اقدامات ذیل را در زمینه انجام دهد: (۱) تعدیل و تنفیذ قوانین و طرز العمل های لازم برای جلوگیری فرصت های فساد اداری؛ (۲) اصلاحات در ساختار مغلوق سازمانی که باعث ایجاد فرصت ها برای فساد اداری میگردد؛ (۳) تسهیل طرز العمل های اداری؛ (۴) برکناری کارمندان آغشته با فساد اداری و تطبیق روند استخدام به اساس لیاقت و شایسته گی؛ (۵) اصلاح و تقویت طرز العمل های تفتیش و افزایش کنترول دادوستد های مالی و مسائل اداری؛ و (۶) در نظر گرفتن معاش و امتیازات کافی برای کارمندان دولت.

دولت به این امر واقف است که استفاده از شیوه متعادل و منظم، با به کار گیری وسائل مختلف، تقویت و ارزیابی مؤثریت آنها یکی از لازمه های مبارزه با فساد اداری است. جلوگیری، کشف و تعقیب عدلی و قضایی و بلند بردن سطح آگاهی های عامه، عناصر این استراتیژی استند. دولت اطمینان حاصل خواهد کرد که تمام نهاد ها، سیستم ها، و روند های دخیل در امر عرضه خدمات، طوری عمل مینمایند که آسیب پذیری در مقابل فساد اداری در آنها، به حداقل کاهش مییابد. اقدامات لازم برای افزایش شفافیت و حسابدهی حکومت در ارتباط به نهاد های جدا از حکومت، مانند: شورای ملی، رسانه ها و جامعه مدنی، نیز طراحی خواهند شد.

ارتقای ظرفیت ها

کمبود ظرفیت های انسانی و نهادی، از جمله موانعی استند که در زمینه تطبیق استراتیژی انکشاف ملی افغانستان، وجود دارند. ظرفیت های محدود باعث هدر رفتن و عدم استفاده لازم از منابع، عدم مؤثریت اقدامات، و عدم موفقیت در زمینه دستیابی به نتایج مطلوب، میگردد. دولت میکانیزم های نهادی لازم را برای ارتقای ظرفیت ها در سکتور عامه ایجاد خواهد کرد، اما در موارد مناسب، نهاد ها و اقدامات حمایتی سکتور خصوصی را نیز قادر خواهند ساخت تا از مزایای این میکانیزم، مانند: مورد ملی تعلیمات مسلکی؛ استفاده نمایند. مسئولیت عمده و نهادی نزد کمیسیون بین الوزارتی انکشاف ظرفیتها خواهد بود، که به مثابه مرجع واحد گزارش، هم برای دولت و هم برای تمویل کننده ها، خدمت خواهد کرد. کمیسیون بین الوزارتی انکشاف ظرفیتها، رویکرد منسجمی را به منظور مدیریت مؤثر وجوهای مالی و جریان های مساعدت ها را تأمین خواهد کرد؛ از روندهای مضاعف در این جریان جلوگیری کرده و اطمینان حاصل خواهد کرد تا به نیاز های انکشاف ظرفیت: به موقع، به طور فزاینده؛ ولی به شکل پایدار، رسیده گی صورت گیرد.

حکومت بالای یک پروگرام جامع به منظور ارتقای ظرفیت نهاد ها و کارمندان سکتور عامه، در زمینه پروسه اصلاحات اداره عامه، کار می کند. اولویت های انکشاف ظرفیت در استراتیژی انکشاف ملی افغانستان، شامل طرح جامع آموزش ها و ارتقای مهارتها برای مامورین ملکی؛ تأسیس مرکز آموزش ملی خدمات ملکی؛ مدیریت مساعدت های فنی بین المللی به منظور تضمین انتقال سریع و مداوم مهارت ها و تجارب؛ ارتقای ظرفیت قصیر المدت از طریق پروگرام ظرفیت مدیریتی؛ می باشند.

تساوی حقوق اجتماعی (جندر)

یک پیش شرط مهم موفقیت اهداف کلی انکشافی افغانستان عبارت است از رفع محرومیت های تاریخی زنان در جامعه افغانی می باشد. دیدگاه حکومت، داشتن ملتی است صلح دوست و مترقی، جانیکه زنان و مردان از امنیت، حقوق و فرصت های مساوی در تمام عرصه های زندگی برخوردار باشند. حکومت برای تحقق مکلفیت هایش، از قبیل برنامه های توسعه بی برای زنان، طوریکه در قانون اساسی، اهداف انکشافی پانزده ساله، توافقتنامه افغانستان، و میثاق های بین المللی تسجیل یافته است، متعهد می باشد. استراتیژی انکشاف ملی افغانستان، چارچوبی را برای ادغام همه جانبه مسئله جندر، در تمام سکتور ها، فراهم می کند تا به وضعیت زنان در جامعه، شرایط اجتماعی-اقتصادی، و دسترسی به فرصت های انکشافی آنان رسیده گی شود. تطبیق استراتیژی

تساوی جنسیت اجتماعی، مسوولیت همه دواير دولتی در سطح ملی و ولایتی میباشد. وزارت زنان منحيث اداره رهبری کننده در راستای پیشرفت زنان، به منظور ایفای نقش هماهنگ کننده و نظارت کننده، بیشتر تقویت خواهد یافت.

محیط زیست

محیط زیست یک مسئله مشترک است که از چارچوب اجتماعی و انکشاف اقتصادی کشور حمایت مینماید. هدف عمده دولت در رابطه به محیط زیست این است تا کیفیت زندگی را برای افغانها از طریق نگهداری، مسئولیت و بهبود محیط زیست کشور تأمین نماید و همچنان اطمینان حاصل گردد که نسل آینده از انکشاف پایدار کنونی استفاده کرده میتواند. منحيث یک اولویت عمده، دولت ظرفیت اداره ملی حفظ محیط زیست را جهت اجرای وظایف انتظامی، هماهنگی و نظارتی، و در ضمن، ظرفیت وزارتخانه های ذیربط را به منظور رسیده گی بیشتر به طرح برنامه ها، تقویت میبخشد. اولویت دیگر کوتاه مدت این است تا ارزیابی تأثیرات سیستم محیط زیست، به صورت مشترک از سوی اداره ملی حفظ محیط زیست و وزارتخانه های ذیربط، که از روند نظارت محیط زیست و پروژه های انکشافی بررسی به عمل می آورد، عملی گردد.

همکاری های منطقه یی

افغانستان در یک موقعیت استراتژیک قرار دارد، که آسیای مرکزی و جنوبی را باهم وصل مینماید و نیز راه تجارتي را برای چین و شرق دور با شرق میانه و اروپا مهیا ساخته است. اکنون افغانستان نیز با تهدید امنیتی که تأثیرات عمده بالای منطقه دارد، روبرو است و فقط میتواند از طریق همکاری های گسترده منطقه یی به آن رسیده گی صورت گیرد.

زمینه سازی و ایجاد فرصت ها از این موقعیت استراتژیک، منحيث یک پل میان آسیای مرکزی و جنوبی، شرق میانه و شرق دور استفاده گردد، در ایجاد ثبات و رفاه منطقه کمک مینماید و نیز میزان سرمایه گذاری و تجارت را افزایش میدهد. اولویتهای عمده دولت این است تا: (۱) در ابتکارات و توافقنامه های دوجانبه و منطقه یی به هدف تسهیل ترانزیت، ترانسپورت و سرمایه گذاری در منطقه افزایش و مشارکت و رهبری افغانستان تقویت گردد، (۲) اتخاذ تدابیر جامع جهت بهره برداری از امکانات و منابع برق آبی کشور، (۳) فراهم آوری زمینه تسهیلات برای عودت کننده گان و مهاجرین، و (۴) همکاری های منطقه یی در ادارات سرحدی به منظور جلوگیری از جرایم سرحدی، مانند: قاچاق اسلحه و مواد مخدر در کشور، را تحت پوشش قرار دهد. دولت این موضوع را دانسته است که بدون مساعدت های نزدیک کشورهای منطقه، به ویژه پاکستان، اهداف خود را در رابطه به بهبود امنیت نمی تواند برآورده سازد.

و. چارچوب اقتصاد بزرگ

رشد با کیفیت و پایدار اقتصادی، یک نیروی عمده برای کاهش فقر و ایجاد اشتغال و کارایی میباشد. تلاش ها در زمینه رشد بهتر در این اواخر از جانب سیاست های پولی و مالی دولت و میزان ثابت تبادل اسعار، حمایت گردیده است. هر چند میزان رشد بلند افغانستان تا کنون به طور مؤثر در راستای کاهش فقر و اشتغال زایی و کارایی اثر نداشته و تا پیمانۀ وسیع توسط کمکهای خارجی، حمایت گردیده است.

استراتژی انکشاف ملی کشور به منظور ایجاد سیاست های دولت برای کاهش فقر و بهبود نتایج انکشافی، تهیه گردیده است، که این موضوع زیادتر بالای حفظ ثبات اقتصاد بزرگ و تشکیل منابع رشد، به ویژه در عرصه سکتور خصوصی اتکا دارد. استراتژی انکشاف ملی افغانستان همچنان در ثبات مالی از طریق اهمیت آن در تکمیل موفقانه روند قرضه های مساعدتی برای کشور های نهایت فقیر و بلند بردن درآمد داخلی، کمک خواهد نمود. به خاطر حمایت از تطبیق موفقانه استراتژی انکشاف ملی افغانستان، دولت بالای چارچوب مالی میان مدت، جهت تعیین مسیر ثابت مالی برای افغانستان، تکیه مینماید. د افغانستان بانک، برای هدف قرار دادن سطح پایین تورم مالی و تحفظ سیستم موجوده میزان تبادلۀ ثابت، به تلاشهای خود ادامه خواهد داد.

علیرغم محدودیت های جاری، دولت متعهد است برای ایجاد یک اقتصاد بازار قوی مبتنی بر سکتور خصوصی فعالیت نماید. با آنکه این موضوع به این معناست که هنوز هم، در کوتاه مدت، فرصت خوبی برای سرمایه گذاری از جانب دولت و مراجع تمویل کننده وجود دارد و در میان/دراز مدت، انتظار میرود تا سرمایه گذاری خصوصی بر رشد اقتصادی تأثیر قابل ملاحظه ای داشته باشد، و به این ترتیب، رشد فزاینده اقتصادی، منتج به افزایش عواید گردیده که مردم فقیر و بی بضاعت از آن مستفید شده و دولت را قادر می سازد تا خدمات اجتماعی را افزایش داده و در سکتور خصوصی برای مردم فرصت های کارایی ایجاد گردد. بادر نظر داشت این موضوع، رسیدن به این هدف، به وقت نیاز دارد زیرا دولت خود را در عرصه تطبیق برنامه های مسئولیت اجتماعی، برای اقتشار نهایت آسیب پذیر جامعه - به طور مداوم - دخیل میداند.

دولت مصمم است تا سکتور خصوصی را در جهت انکشاف آن به صورت رقابتی و افزایش قابل ملاحظه میزان تولیدات داخلی، مساعدت نماید. از لحاظ معیارهای منطقه‌ی، در حال حاضر، صادرات افغانستان که وابسته به صادرات میوه خشک و قالین می باشد، در سطح بسیار پائین قرار دارد. ولی در سالهای اخیر، یک تعداد صنایع تولیدی جدید ظهور نموده اند؛ بعضی شان ظرفیت بالقوه صادراتی را نیز از خود نشان داده اند، مانند: محصولات لبنیات، عسل، سمنت، تولیدات گل آفتاب پرست، شیشه، قند، روغن بادام و شال کشمیری. دولت خواستار مساعدت های تکنیکی بیشتر خواهد شد تا توانایی شرکت ها را در این صنایع و سایر صنایع جدید، جهت رقابت مؤثرتر در بازارهای صادراتی بالقوه، افزایش دهد.

انکشاف وسیع متوقعه از مدرک مس، گاز طبیعی، پترول، و مواد گرانبهای دیگر، به طور قابل ملاحظه در روند رشد صادراتی کمک خواهد کرد، که در هر سال جریان تطبیق استراتیژی انکشاف ملی کشور از ۱۶ تا ۱۸ در صد رشد را نشان میدهد. البته رشد سکتور خصوصی نیز توسعه صادرات را در کشور افزایش خواهد بخشید. دولت همچنان متعهد است تا حجم صادرات را افزایش داده و به طرف یک صادرات بها دار و با ارزش بلندتر، و تحکیم یک سیاست تجارتي آزاد، گام گذارد. بهبود زمینه های مساعد برای سکتور تجارت، به عنوان یک اولویت کلیدی دولتی، هم در جهت بهبود رقابت و هم در جهت حمایت از رشد صادراتی، کمک خواهد نمود. توسعه سکتور معادن و رشد صادرات، به اساس استخراج و استفاده از منابع، انتظار میرود تا به حیث یک منبع عمده رشد اقتصادی، در کنار فعالیت های زراعتی، نیز دارای ارزش بلند بوده که این دو در پروسه اشتغال زایی کمک خواهند نمود.

سیاست های دقیق مالی به عنوان وسائل تأمین ثبات اقتصاد بزرگ و اختصاص منابع عامه، باقی خواهند ماند. هدف میان مدت دولت در رابطه به ثبات مالی اینست، که مصارف بودجه عادی را از طریق عواید داخلی تأمین نماید. تعادل بودجه عادی (بدون مساعدت های بلاعوض) پیش بینی می شود که از کسر ۴.۰ در صد تولیدات ناخالص داخلی در سال ۱۳۸۶ (۲۰۰۷/۰۸ میلادی) به یک بودجه متوازن تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۲/۱۳ میلادی) بهبود یابد. با حرکت افغانستان به سمت ثبات مالی، مدیریت دقیق قروض، یکی از لازمه های روند مالی پنداشته می شود. افغانستان از میزان محدود قرضه ها برای تمویل پروژه ها و برنامه های مشخص، استفاده خواهد کرد.

در کوتاه مدت و میان مدت، اولویت عمده مصارف عامه را سرمایه گذاری برای بهبود امنیت ملی و ایجاد زیربنا های لازم برای تشویق تشبثات خصوصی و مؤلدیت بیشتر، تشکیل خواهد داد. با وجود آنکه سکتور امنیت یکی از اولویت های استراتیژی انکشاف ملی افغانستان را تشکیل میدهد، انتظار میرود که در میعاد زمانی استراتیژی انکشاف ملی افغانستان، بیشتر هزینه های این سکتور، از طریق کمک های خارجی تأمین گردند. سیاست های مربوط به هزینه های عامه، رشد سکتور خصوصی را تسهیل نموده و ظرفیت ها و مؤلدیت را افزایش خواهند داد، که این امر به نوبه خود باعث کاهش فقر خواهد شد. پلان دولت اینست تا قابلیت به مصرف رساندن بودجه خویش را در تمام سطوح، افزایش دهد.

در پنج سال اخیر، کمک های خارجی در حدود ۶۰ در صد تولیدات ناخالص داخلی را تشکیل داده اند. در حدود یک سوم کمک های خارجی از طریق بودجه اصلی به مصرف رسیده و بقیه خارج از بودجه دولت به مصرف میرسند. تطابق و همخوانی هزینه های مراجع تمویل کننده با اولویت های استراتیژی انکشاف ملی افغانستان، یکی از چالشهای عمده مالی را تشکیل میدهد. یکی از نگرانی های عمده دولت، تأثیرات منفی بالقوه عدم ثبات کمک های خارجی است. دولت ذخیره های مالی بانک مرکزی را حفظ نموده، و در میان مدت، سیاست هایی را برای اتخاذ اقدامات مالی انعطاف پذیر، به کار میگیرد.

افزایش عواید از طریق بهبود اداره عواید و اقدامات عملی و گسترش و وسعت دادن به مالیات، لازمه های ثبات مالی و همچنین کاهش وابسته گی به کمک ها میباشد. دولت تعهد نموده است تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۲ میلادی) تمام مصارف بودجه عادی را از طریق عواید داخلی تحت پوشش قرار دهد. در زمینه به کار گیری عواید داخلی، پیشرفت هایی صورت گرفته و استفاده از عواید داخلی از ۱۲.۸ میلیارد دالر در سال ۱۳۸۳ (۲۰۰۴/۰۵ میلادی) به ۲۸.۸ میلیارد دالر در سال ۱۳۸۵ (۲۰۰۶/۰۷ میلادی) افزایش یافته است. انتظار میرود که نسبت عواید بر تولیدات ناخالص داخلی، ۱۰ الی ۱۱ در صد تولید ناخالص داخلی را تا سال ۱۳۹۱ (۲۰۱۲/۱۳ میلادی) تشکیل دهد، ولی با این وجود، این رقم پائینترین میزان در سطح جهان خواهد بود. اولویت فوری برای تولید عواید، تقویت تلاش های عملی و تشویق شورای ملی برای تصویب تعدیلات پیشنهادی حکومت در قانون مالیات بر عایدات، میباشد. در کوتاه مدت، سایر سیاست های مهم دولت در زمینه افزایش عواید را اقدامات لازم برای گسترش مالیات و بهبود اداره مالیات تشکیل خواهند داد. در میان مدت، مالیات بر مصرف، یک نقش عمده را در قسمت افزایش عواید ایفا خواهد کرد.

ز. مشارکت برای تمویل استراتژی انکشاف ملی افغانستان

کابینه جمهوری اسلامی افغانستان، اولویت مالی و سقف بودجه سکتور های استراتژی انکشاف ملی افغانستان را، به گونه که در جدول شماره نشان داده شده، تصویب نموده است. سقف تعیین شده بودجه سکتوری، مبتنی بر رسیده گی به نیاز های انکشافی، معلومات مربوط به منابع مالی سال های گذشته و پیش بینی عواید داخلی، میباشد.

تطبيق اولویت های سقف بودجه سکتوری، نقش کلیدی را در امر آماده سازی چارچوب مالی میان مدت ایفا نموده و دارای رابطه مستقیم با بودجه عمومی میباشد. با آغاز سال ۱۳۸۷ (۲۰۰۸/۰۹ میلادی) چارچوب مالی میان مدت اولویت های ایجاد شده در استراتژی انکشاف ملی افغانستان را احتوا نموده و یک میکانیزم را جهت تطبيق استراتژی انکشاف ملی افغانستان از طریق روند بودجه ملی آماده خواهد ساخت.

جدول ۱: لست عمومی بودجه برای استراتژی انکشاف ملی افغانستان از سال ۱۳۸۷-۱۳۹۱ (۲۰۰۸/۰۹-۲۰۱۲/۱۳ میلادی)

مجموعه به میلیون دالر امریکایی	۱۳۹۱ (۲۰۱۲/۱۳) به میلیون دالر امریکایی	۱۳۹۰ (۲۰۱۱/۱۲) به میلیون دالر امریکایی	۱۳۸۹ (۲۰۱۰/۱۱) به میلیون دالر امریکایی	۱۳۸۸ (۲۰۰۹/۱۰) به میلیون دالر امریکایی	۱۳۸۷ (۲۰۰۸/۰۹) به میلیون دالر امریکایی
بودجه اصلی و تمویل خارجی					
عواید داخلی	۱,۹۱۱	۱,۶۱۱	۱,۳۵۱	۱,۱۰۴	۸۸۷
مجموع مساعدت ها از مراجع تمویل کننده*	۳,۹۰۸	۴,۳۹۸	۴,۸۱۴	۴,۹۶۰	۶,۵۱۳
مجموعه وجوهات*	۵,۸۱۹	۶,۰۰۹	۶,۱۶۵	۶,۰۶۴	۷,۴۰۰
بودجه اصلی + مصارف خارجی					
امنیت	۲۹۰.۶	۲۷۹.۰	۲۶۷.۹	۲۵۸.۵	۳۲۱.۹
زیربنا	۴۴۵.۱	۴۱۸.۰	۳۶۸.۱	۳۰۹.۳	۱۷۸.۱
زراعت و انکشاف دهات	۹۱.۲	۹۰.۹	۹۱.۶	۹۲.۱	۸۲.۹
معارف و فرهنگ	۱۱۸.۱	۱۰۷.۷	۹۸.۰	۸۹.۳	۷۴.۲
اداره سالم و حاکمیت قانون	۷۲.۸	۶۸.۵	۶۴.۰	۵۵.۸	۳۷.۴
صحت و تغذیه	۵۹.۵	۵۶.۳	۵۳.۰	۴۶.۵	۳۲.۵
حاکمیت اقتصادی و انکشاف سکتور خصوصی	۲۶.۰	۲۴.۴	۲۳.۰	۲۱.۵	۲۳.۷
مصنوعیت اجتماعی	۴۴.۹	۴۲.۱	۳۹.۴	۳۵.۹	۱۹.۲
سایر موضوعات (کود های فرعی)	۱۵.۷	۱۷.۰	۱۸.۵	۱۹.۸	۲۰.۵
مصارف مجموعی	۱۱,۶۳۷	۱۱,۰۳۸	۱۰,۲۳۶	۹,۲۸۶	۷,۹۰۳

* بر اساس مباحثات با جامعه جهانی و بررسی مالی سال ۱۳۸۶ (۲۰۰۷ میلادی)

از لحاظ مصارف، امنیت منحصیث سکتور با بیشترین اولویت در افغانستان، باقی خواهد ماند. در دوره زمانی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، مصارف مجموعی در راستای امنیت، ۱۴.۲ میلیارد دالر امریکایی، پیش بینی میگردد. تمویل این سکتور به شکل مقدماتی از طریق کمک های بین المللی صورت خواهد گرفت. دولت تخمین مینماید که در سال های آینده نیاز به کمک های امنیتی به اساس کم شدن خطرات، کاهش خواهد داشت. هرچند، با توجه به بی ثباتی که افغانستان به آن مواجه است، دولت امکانات تغییرات بالقوه و مهم را در امر تجدید تمویل سکتور امنیت، پیش بینی می نماید.

در کوتاه مدت، دولت بالای برنامه های مصارف عامه خویش، برای سرمایه گذاری بالای زیربناها، زراعت و انکشاف دهات، با شناسایی اهمیت عالی این سکتور ها جهت انکشاف سکتور خصوصی و بهبود استخدام، تمرکز خواهد کرد. در دوره زمانی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، دولت همواره بالای منابع بیشتر در عرصه های معارف، حکومتداری، صحت و مصنوعیت اجتماعی، تمرکز خواهد نمود. دولت متعهد است تا منابع کافی را برای اولویت های کلیدی جهت بهبود حاکمیت اقتصادی و بهبود ماحول زمینه ساز برای انکشاف سکتور خصوصی، اختصاص دهد.

^۲ میزان مصارف در جدول ۱، مبتنی بر این فرضیه است که مبالغ وجوه مالی در کنفرانس استراتژی انکشاف ملی افغانستان در پاریس، در اختیار دولت افغانستان قرار داده خواهد شد. چارچوب اقتصاد بزرگ، که در حال حاضر از استراتژی انکشاف ملی افغانستان حمایت می نماید، افزایش فزاینده مساعدت های مراجع تمویل کننده را به عهده نمی گیرد؛ به این لحاظ کاملاً با جدول ۱ مطابقت ندارد. به دنبال آن کنفرانس، چارچوب اقتصاد بزرگ و سقف مصارف استراتژی انکشاف ملی افغانستان، تجدید خواهد گردید تا میزان واقعی مساعدت های بین المللی را انعکاس دهد.

قیمت گذاری و اولویت بندی سکتور های استراتژی انکشاف ملی افغانستان

قیمت گذاری کامل استراتژی انکشاف ملی افغانستان تا حال تکمیل نگردیده است. در روند آماده سازی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، واضح شد که در بیشتر سکتورها، معلومات در مورد مصارف و همچنان جزئیات در مورد پلان های سرمایه گذاری، وجود ندارد. بر علاوه، قیمت گذاری کامل الی تشخیص اهداف سکتوری اولویت بندی شده، منحصراً اساس برای نتایج کلیدی قیمت گذاری، ممکن نبوده است. بناً تصمیم بر آن شد تا سه سکتور دارای ظرفیتهای نهادی نسبتاً بلند تر در مرحله نخست مورد قیمت گذاری قرار گیرند. سکتور صحت، معارف، سرک ها و سکتور فرعی سرکها از سکتور ترانسپورت جهت اجرای قیمت گذاری آزمایشی، انتخاب گردیدند. وزارت مالیه رهبری این روند را بعهدہ گرفته و با وزارتخانه های ذیربط در این زمینه، و در ضمن آن در شامل ساختن پلان های انکشافی ولایتی در روند قیمت گذاری، همکاری مینماید. کار بالای قیمت گذاری سکتور های دارای اولویت یعنی امنیت، مصنویت اجتماعی و اجزای باقی سکتور های زیربنایی قبلاً آغاز گردیده است. انتظار میرود تا این سکتور ها الی تابستان ۱۳۸۷ (۲۰۰۸ میلادی) مورد قیمت گذاری کامل قرار گیرند.

مساعده های متوقعه برای تطبیق استراتژی انکشاف ملی افغانستان

مصرف مجموعی استراتژی انکشاف ملی افغانستان در دوره پنج ساله آن ۵۰.۱ میلیارد دالر تخمین گردیده است، که از این جمله دولت افغانستان ۶.۸ میلیارد آن را فراهم نموده و بقیه ۴۳.۲ میلیارد آن از طریق کمک های خارجی فراهم خواهد شد.

۵۰.۱ میلیارد دالر تخمینی، یک افزایش قابل ملاحظه در مصرف کمکها از طریق بودجه اصلی دولت پنداشته می شود. ولی در صورتیکه مصرف کمکها خارج از بودجه دولت صورت گیرد، این امر منجر به افزایش مخارج کلی گردیده که به اینوسیله، مجموع نیامندی به مساعده های لازم را برای تطبیق مؤفقاته استراتژی انکشاف ملی افغانستان، در طی پنج سال آینده، به صورت قابل ملاحظه افزایش میدهد.

در دوره زمانی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، کشور همواره به کمک های مالی خارجی اتکا خواهد نمود. هدف حکومت در میان مدت، عبارت از کاهش اتکای کشور به کمک های خارجی و بهبود و تداوم در افزایش عواید داخلی میباشد. به این ترتیب، دولت پالیسی هایی را روی دست گرفته است تا سبب تقویت در فعالیت های اقتصادی کشور گردیده و جمع آوری عواید را بهبود بخشد. در ضمن، حکومت سعی میورزد تا همکاران بین المللی خود را جهت تعهدات حمایه وی چندین ساله، مبنی بر نیل به اهداف و اولویت های استراتژی انکشاف ملی افغانستان، تشویق نماید. این امر حکومت را در عرصه پلان گذاری بهتر برای مصارف، اداره بهتر اولویت ها و پیش بینی کمک ها در میان مدت، یاری خواهد کرد.

ح. مؤثریت کمک ها

در صورت عدم پیشرفت قابل ملاحظه در مؤثریت کمک ها، افغانستان قادر به رسیدن به اهداف تعیین شده در استراتژی انکشاف ملی افغانستان نخواهد بود، حتی اگر افزایش قابل ملاحظه در سطح کمکها هم بمیان آید. دولت متعهد است تا از بیشترین مزایای کمک های انکشافی بین المللی اطمینان حاصل نماید. استراتژی انکشاف ملی افغانستان همراه با چارچوب تطبیقی، نظارت و ارزیابی خویش، اساسی را برای بلند بردن مؤثریت کمک ها فراهم میسازد. دولت، استراتژی مؤثریت کمکها را مطابق به قطعنامه پارسیس و تعهدات بین المللی افغانستان تهیه نموده است.

اولویت کلیدی برای استراتژی مؤثریت کمک ها همانا تشویق مراجع تمویل کننده جهت انتقال بخش عظیم از مساعده های شان از طریق بودجه اصلی دولت میباشد. شواهد قوی در دست است، که مساعده هاییکه از طریق بودجه ملی انتقال یافته اند، نتایج بهتری را با مصارف پائین در قبال داشته اند. در مقابل، دولت متعهد است تا اداره مالی عامه، تدارکات، و سایر سیستم های سکتور عامه را به منظور جذب ظرفیت و نظارت مالی، بیشتر تقویت بخشد.

استراتژی مؤثریت کمک ها بر مبنای اصول و پالیسی های دارای اولویت ذیل ایجاد گردیده است:

- **مالکیت افغانی:** از طریق ایجاد استراتژی انکشاف ملی افغانستان، دولت به صورت واضح اولویت هایی را که برای نیل به اهداف انکشافی افغانستان لازمی میباشد، شرح میدهد.
- **تطابق مساعده های بین المللی با اولویت های افغانستان که در استراتژی انکشاف ملی افغانستان بیان شده اند:** همکاران بین المللی افغانستان میتوانند به بهبود مؤثریت کمک ها از طریق انطباق بیشتر در مورد حدنهایی تعیین شده سکتوری و برنامه های دارای اولویت و در عین زمان از طریق بهبود هماهنگی ذریعه تشریک سریعتر معلومات و بحث پیرامون پالیسی، هم به صورت افقی (میان مراجع تمویل کننده و نهاد های دولتی) و هم به صورت عمودی (با تیم های بازسازی ولایتی و ادارات محلی) کمک نمایند.

- **هماهنگی:** معلومات بهتر در مورد جریان کمک ها و پیش بینی بهتر؛ کاهش مصارف بلند انتقال و میکانیزم های موازی تمویل وجوه مالی؛ بهبود هماهنگی میان نهاد ها و دواير دولتي؛ و تقويت اداره مساعدت های تخنيکی، ميتوانند به مؤثريت کمک ها مُد واقع گردند.
- **دستیابی به نتایج:** دولت متعهد است تا پالیسی های را ایجاد نماید که هدف از آن: افزایش شفافیت و ارتقای ظرفیت، جذب کمک های دولت، بهبود اداره مالی عامه، کاهش فساد اداری، و تأمین پایداری و تداوم مصارف حفظ و مراقبت و فعالیت ها، میباشد.
- **حسابدهی و همکاری دوجانبه برای نیل به دیدگاه و اهداف مشترک:** دولت در سروی نظارتی قطعنامه پاریس و ارزیابی از اجراء اداره مالی، منحیث یک وسیله به منظور تأمین حسابدهی دوجانبه، در جهت پیشرفت در زمینه مؤثريت کمک ها شرکت خواهد ورزید.

ط. چارچوب تطبیقی

بودجه ملی، وسیله عمده برای تطبیق استراتژی انکشاف ملی افغانستان پنداشته می شود و به این ترتیب، کلیه وزارتخانه های ذیربط برنامه ها و پروژه هایشان را در مطابقت با استراتژی های سکتوری استراتژی انکشاف ملی افغانستان طرح و تنظیم خواهند کرد. برنامه ها و پروژه های سکتوری بعد از قیمت گذاری، تنظیم و مجدداً اولویت دهی گردیده، تا مطابقت به سقف بودجه میان نماید. چارچوب تطبیقی استراتژی انکشاف ملی کشور عبارت است از یک طرز العمل واحد و منسجم برای اجرای بودجه ملی، چوکات تقنینی و تطبیق برنامه ها میباشد. این شیوه ایجاب مینماید تا جامعه جهانی نیز همکاری های مربوطه شانرا مطابق با اولویت های استراتژی انکشاف ملی افغانستان، تنظیم و ترتیب نمایند. بر بنیاد این اصل، برنامه های سرمایه گذاری عامه استراتژی انکشاف ملی افغانستان تهیه خواهند گردید تا زمینه توحید کلی استراتژی انکشاف ملی افغانستان را در چارچوب مالی میان مدت و بودجه مهیا سازد.

نقش دفتر کنترل و تفتیش برای نظارت از مصارف وزارتخانه ها تقویت خواهد گردید. ولی با در نظر داشت ظرفیت موجود در دفتر کنترل و تفتیش، در کوتاه مدت وزارت مالیه به این همه مسوولیت ها رسیده گی خواهد نمود. کابینه از طریق کمیته نظارت استراتژی انکشاف ملی افغانستان، کلیه روند تطبیقی استراتژی متذکره را نظارت و هماهنگ خواهد نمود. ولی وزارتخانه های ذیربط و سایر نهاد های دولتی عمدتاً مسوولیت تطبیق این روند را خواهند داشت. وزارت مالیه مسوول است تا اطمینان حاصل نماید که پروژه ها و برنامه های وزارتخانه های ذیربط در چارچوب مالی میان مدت و بودجه ملی قیمت گذاری، تنظیم و توحید شده اند. مورد مشترک نظارت و انسجام به عنوان عالی ترین مسوول میکانیزم دولت افغانستان و جامعه جهانی برای هماهنگی و نظارت استراتژی انکشاف ملی افغانستان و توافقتنامه افغانستان، میباشد. نهادهای مشترک دولتی و مراجع تمویل کننده مانند گروههای مشورتی و کاری، به صورت مداوم به حیث مجتمعی برای بهبود هماهنگی کمکها، دیالوگ بالای پالیسی ها و تطبیق برنامه ها و تأمین هماهنگی میان برنامه های مراجع تمویل کننده با استراتژی انکشاف ملی افغانستان کار خواهد نمود.

ی. نظارت، ارزیابی و گزارشدهی

روند نظارت و ارزیابی استراتژی انکشاف ملی افغانستان، یک بخش انفکاک ناپذیر چارچوب تطبیقی میباشد. استراتژی متذکره به طور صریح اهداف، نظریات، نتایج و دستاورد ها و شاخص های اثرگذار را طرح نموده است. ولی بنابر موجودیت روند احصائیه ضعیف، اساس معلومات برای یک رشته از انکشافات عمده و شاخص های فقر، تا هنوز ایجاد نگردیده است. پس لازم است تا میان دو سطح نظارت و بررسی تفاوت قائل گردید: نظریات و نتایج یا نظارت برنامه بی تطبیق استراتژی انکشاف ملی افغانستان؛ و نتایج و دستاورد ها و نظارت اثرگذار بالای نهاد های دولتی در سطح عالی (کمیته نظارتی و کابینه) و مورد مشترک نظارت و انسجام، به منظور حصول اطمینان در این مورد که اولویت های استراتژیک افغانستان، در یک استقامت معین قرار دارد.

دارالانشای مورد مشترک نظارت و انسجام، تحلیل ها، ارزیابی پالیسی ها و استراتژی ها را و در ضمن گزارش از نظارت و ارزیابی تطبیق استراتژی انکشاف ملی افغانستان و توافقتنامه افغانستان را به مورد مشترک نظارت و انسجام ارائه می نماید. گزارش پیشرفت سالانه استراتژی انکشاف ملی کشور بعداً به مورد های بانک جهانی و صندوق بین المللی پول، در مورد فعالیت های افغانستان بخاطر رسیدن به "نقطه پایان" تحت برنامه کشور های نهایت مقروض، ارائه میگردد. براساس گزارشهای سالانه و گزارش از ارزیابی ها - هر دو سال بعد - سند تجدید شده استراتژی انکشاف ملی/استراتژی کاهش فقر، با همکاری همه جانبه مورد متذکره، تهیه و اثرات برنامه ها و معیارها را مورد ارزیابی قرار خواهد داد. اسناد تجدید شده مذکور به انتشار عامه رسیده و برای دولت فرصت آنرا فراهم می کند تا از طریق تنظیم پالیسی ها، به نتایج مورد نظر خویش نائل آید. بررسی از

مصارف دولتی نیز انجام خواهد شد و موازی با دوران بودجه، نظارت و گزارشدهی سکتوری به طور ربع وار صورت خواهد گرفت.

سیستم مرکزی نظارت و گزارشدهی از جانب وزارت اقتصاد و دارالانشای مورد مشترک نظارت و انسجام مشترکاً طرح خواهد گردید. سیستم مذکور و احصائیه مرکزی، یکجا در گردآوری منظم معلومات و سیستم نظارت کار خواهند کرد. احصائیه مرکزی ارقام و معلومات را از طریق وسایل مختلف، به شمول سروی ها، جمع آوری خواهد نمود. سیستم نظارت مرکزی و گزارشدهی سپس معلومات تهیه شده از سوی اداره احصائیه را پروسس نموده؛ نظارت بودجه یی و گزارشدهی وزارتخانه ذیربط را به عهده گرفته؛ روند های مختلف نظارتی را تسهیل نموده و بالاخره این معلومات را پخش و نشر مینماید. احصائیه مرکزی به حیث تهیه کننده عمده احصائیه های ملی، اولی و ثانوی، و به حیث منبع برای سیستم مرکزی نظارت و گزارشدهی باقی مینماید. ایجاب مینماید تا ظرفیت قوای بشری احصائیه مرکزی به خاطر اینکه یک سیستم مؤثر احصائیه وی را برای جذب ارقام و معلومات در مورد شاخص ها در سطح بلند و اثرات آنرا در سطح پائین ایجاد نماید، تقویت گردد. یکی از وسایل عمده احصائیه مرکزی همانا ارزیابی خطر و آسیب پذیری ملی خانه وار می باشد، که بر اساس آن میزان فقر تخمین و محاسبه میگردد. نقش سیستم ارزیابی خطر و آسیب پذیری ملی توسعه بیشتر خواهد نمود تا بتواند تأثیرات تطبیق استراتژی انکشاف ملی را بهتر منعکس دهد.

وزارتخانه ها کار خویش را به منظور جمع آوری معلومات سکتوری جهت نظارت از نتایج و دستاورد های مصارف ملی از طریق استراتژی انکشاف ملی افغانستان، ادامه خواهند داد. وزارتخانه ها، ادارات ولایتی شانرا برای جمع آوری معلومات با تفکیک پیرامون شاخص ها برای نظارت از پیشرفت در سطح ولایات، تقویت خواهند نمود. سیستم نظارت بودجه و سیستم معلومات اداره مالی افغانستان، که از سوی وزارت مالیه اداره میگردد، معلومات را در خصوص مصارف داخلی و خارجی، موازی با چارچوب مالی میان مدت فراهم خواهد ساخت.

نظارت مستقل همچنان یک بخش عمده سیستم نظارت و گزارشدهی میباشد. جامعه مدنی، موسسات غیر حکومتی و رسانه ها نقش مهمی را در نظارت خارجی استراتژی انکشاف ملی کشور ایفا خواهند نمود. تطبیق این استراتژی، نظارت و ارزیابی آن در مشوره با همکاران، نماینده گان ولایتی و جامعه جهانی انجام خواهد پذیرفت.

نقش نهاد های مالی بین المللی، جامعه بین المللی و سازمانهای ملل متحد همیشه برای موارد آتی ارزنده میباشد: (۱) راه اندازی تحلیل ها و ارزیابی ها، (۲) پوشش و میعاد زمانی معلومات کلیدی، (۳) مستند سازی منابع موجود، (۴) تهیه معلومات پیرامون سطوح کنونی مساعدت های خارجی و پیش بینی سطح کمک ها در میان مدت.

ک. نتیجه گیری

گرچه دستاوردهای قابل ملاحظه ای در طی شش سال گذشته به دست آمده است، اما افغانستان و جامعه جهانی میزان ویرانی ها، زمان و هزینه های لازم را جهت رسیده گی به آنها، دست کم گرفته اند. پیشرفت ها همواره از ناحیه افزایش مشکلات و انتظارات رو به افزایش مردم، به چالش مواجه بوده اند.

حفظ دموکراسی نوپا در افغانستان مستلزم یک افغانستان مرفه می باشد که در آن فقر زدایی و رشد اقتصادی همزمان تحقق یابند. موفقیت در این امر متکی بر موجودیت سکتور خصوصی پیش رو، توأم با منابع سکتور دولتی، متمرکز بر فراهم آوری زیربنای فزیک، تجارتي و قانونی و تقسیم مزایای رشد اقتصادی به کلیه اتباع کشور می باشد. در عین زمان، رشد اقتصادی و فقر زدایی، بدون تأمین صلح و امنیت، تحقق نخواهد یافت. برقراری ثبات در ولایات و سراسر کشور، توأم با احیای ظرفیت های اساسی نهاد های دولتی، پیش شرط های تحقق دیدگاه ملی می باشند.

از طریق استراتژی انکشاف ملی افغانستان، دولت قویاً متعهد است تا اهداف مطروحه و مشخص را در معیارهای توافقنامه افغانستان و اهداف ام. دی. جی. برآورده نماید. این امر شامل موارد ذیل می باشد: (۱) نیل به ثبات ملی؛ (۲) تقویت حاکمیت قانون، روند دموکراسی و حقوق بشر؛ و (۳) بهبود عرضه خدمات عامه و حسابدهی دولت. این موضوع همچنان شامل تلاشهایی می گردند که فقر را کاهش دهد تا از انکشاف پایدار از طریق رشد اقتصادی به رهبری سکتور خصوصی و بهبود شاخص های انکشاف بشری، اطمینان حاصل گردد. برعلاوه، به منظور تسریع پیشرفت در کلیه عرصه های انکشافی، سرمایه گذاری بیشتر در سکتور های کلیدی مانند زراعت، انرژی، آبیاری و معارف لازمی پنداشته می شود.

بدنبال مشوره های گسترده که در آن هزاران افغان و همکاران بین المللی شرکت داشت، استراتژی انکشاف ملی افغانستان تهیه گردید تا اطمینان حاصل گردد که وسعت و اولویت های شناسایی شده در استراتژی، متناسب با میزان چالش هایی می باشد که کشور هم اکنون به آن مواجه است. موفقیت ما در این راستا مستلزم حمایت بهتر، پایدار و منسجم همکاران بین المللی افغانستان

می باشد. افزایش مؤثریت کمک ها در این زمینه ضروری پنداشته می شود تا آجندای استراتژیژی انکشاف ملی افغانستان، توسط خود افغانها، به ویژه از طریق تنظیم کمکها در جهت اولویت های استراتژیژی انکشاف ملی افغانستان و انتقال منابع ذریعه بودجه اصلی دولت، به صورت مؤثر تطبیق گردد.

استراتژیژی انکشاف ملی افغانستان، به عنوان استراتژیژی ملی، یک شیوه واحدی را جهت تضمین تحقق مؤفانۀ اهداف مشترک بالای ثبات، رفاه، حاکمیت سالم و صلح، اتخاذ نموده است. چنانچه ما به سمت اثرات توافقنامه افغانستان و بنابراین ایجاد تغییرات مؤثر در زنده گی مردم عادی افغانستان، در حرکت هستیم؛ برای تحقق این امر، به تعهدات قوی تر و پایدار مالی و سیاسی جامعه جهانی نیاز خواهیم داشت. مهمتر از همه، این مساعی مشترک، مستلزم مشارکت و همکاری دولت، سکتور خصوصی، جامعه مدنی، جامعه جهانی و تمام افغانها می باشد.

در همکاری با همدیگر، ما قادر خواهیم بود تا دید خویش را برای مردم افغانستان به واقعیت مبدل سازیم!

جمهوری اسلامی افغانستان
دارالانشای استراتیژی انکشاف ملی افغانستان
قصر گلخانه، صدارت عظمی،
کابل، افغانستان
www.ands.gov.af